

Domoljub

Ljubljani 9. aprila 1941

Leto 54 • Štev. 15

Nemčija napadla Jugoslavijo

Poveljstvo ljubljanske divizijske oblasti je v nedeljo dopoldne izdalo naslednje uradno poročilo:

Davi ob štirih s jutraj je sovražnik napadel našo državo na dveh mestih, in sicer na slovensko-nemški in na bolgarski meji. Kjer ni sovražnik prodrli na naše ozemlje. Na jugoslovansko-italijanski meji je mir.

Brez vsake naše krivde in brez vojne napovedi so nemške čete napadle našo državo. Pravična zgodovina bo morala potrditi, da so naše državniške sile trudili na vso moč, da bi preprečili razširitev vojne na Balkanu. Jugoslavija je pač ustregla Nemčiji do skrajnosti, toda tudi to še ni bilo zadosti. Svoji samostojnosti in časti se pa nismo mogli odpovedati.

Sovražnosti so se takoj pričele. Že v jutrajnih urah so prileteli nemški letalci nad Ljubljano in Belgrad. Namen njihovega poleta nad Ljubljano je bil predvsem ogledniški. Okrog 7 so prebivalci Dolenjske ceste in bližnjega Barja zapazili kakih 1000 m visoko v zraku dva vala zračnih letal. Od zapadne strani so vzela smer čez Golovec proti vzhodu. Nekateri so bili sprva mišljenja, da je to navadna zračna vaja, da bi se prebivalstvo navadilo poznejših resnih napadov z zraka in da bi ostalo mirno in hladnokrvno. Toda kmalu so spoznali, da je stvar resna.

Prvi obisk sovražnih letalcev nad Ljubljano je bil ogledniški in pa, da povzroči med prebivalstvom zmedo, zbežnost in vlije ljudem obup in strah. Ljubljani so ostali, ko so se zavedli položaja, mirni in hladnokrvni. Prvemu obisku sta pozneje sledila še dva druga. Od 9 dopoldne dalje pa do večera je vladal popolu mir. Ljubljana je bila mirna tudi čez noč.

Cvetna nedelja leta 1941. ostane nam vsem v nezbrisnem spominu.

Istočasno so nemški letalci napadli Belgrad in ga tekom dneva trikrat bombardirali.

Jugoslovansko letalstvo je napadlo nemška letališča pri Aradu v Romuniji.

Nemški napad na Grčijo

Potem, ko so Nemci zasedli Bolgarijo, je bilo jasno, da bodo prejkoslej napadli Grčijo. Na grško-nemški fronti je večeraj ves dan divjal silovit boj. Nemci so napadli z bombniki, tanki in topništvo. Sovražnik je bil zaustavljen v dolž vse fronte. Angleške, avstralske in novozelandske čete so že stopile v akcijo. — Grki so uničili 10 tankov in zbili 6 letal ter ohranili vse postojanke v svojih rokah.

Razglas Nj. Vel. kralja Petra II. Narod srbski, hrvatski in slovenski!

Tebi, ki nisi nikomur napravil zla, niti nisi nameraval, je vsiljena borba za obstanek.

V bojnem metežu, ki je dosegel do tvojih mej, si se trudil, da ostaneš ob strani, ker nisi ničesar zahteval, razen življenja v miru, svobodi in neodvisnosti. Tudi je kraljevska vlada vse podvzela, da se ta tvoj mir ohrani. Toda neprijatelj ni hotel miru in sodelovanja s teboj, temveč tvojo pokornost in po načinu, kakor je izvršen zahrbtni napad, je jasno, da hoče tvoje uničenje. Prisiljen, da braniš s krvjo svojo svobodo, jo boš branil, kakor si jo vedno branil.

Kraljevska vlada, ki ni opustila nobene mere za obrambo države, bo bdela skupno z narodom, da se povsod z največjim požrtvovanjem napravi vse najbolje, kar se more v tej borbi, ki nam je vsiljena.

Da gledamo mirno v bodočnost z zaupanjem v Boga in njegovo pravičnost, nam jamči sloga, v kateri grede Srbi, Hrvati in Slovenci v borbo z zavestjo, da gre za njihovo usodo, skupno in nedeljivo.

Sile široke zajednice svobodoljubnih narodov, ki v tem času z nami skupno branijo ogroženo človečanstvo, morajo zmagati.

S to vero naprej do zmage!

Peter II.

Narodni svet za Slovenijo

V njem so se zbrali predstavniki vseh slovenskih skupin, da složno in enotno nastopijo v obrambo narodnih in državnih koristi

V težkih časih, ki so zajeli našo državo, so smatrale vse slovenske stranke za potrebno, da v vseh važnih vprašanjih slovenskega naroda nastopajo sporazumno. V ta namen so je v Ljubljani ustanovil Narodni svet za Slovenijo, v katerega so poslale svoje zastopnike: Slovenska ljudska stranka (SLS), Jugoslovanska nacionalna stranka (JNS), Narodna radikalna stranka (NRS), Samostojna demokratska stranka (SDS) in Socialistična stranka (SSJ).

V tem narodnem svetu so:
dr. Marko Natlačen, ban dravske banovine, kot predsednik;
dr. Jure Adlešič, župan ljubljanski,
dr. Ivan Ahčin, glavni urednik Slovensca;
dr. Darko Černež, odvetnik v Ljubljani;

dr. Andrej Gosar, vseučiliški profesor in bivši minister;
Marko Kranjc, bivši narodni poslanec;
dr. Dinko Puc, odvetnik in bivši župan;
Ivan Pucelj, minister v pokoju;
Miloš Stare, odvetnik in bivši narodni poslanec ter

Stanko Likar, tajnik OUZD, kot člani. Ustanovitev Narodnega sveta za Slovenijo smatramo za zelo važen dogodek, ki ga pozdravljamo predvsem zaradi tega, ker dokazuje, da zna naš narod v odločilnih trenutkih složno in enotno nastopati v obrambo svojih narodnih in državnih koristi. To, da so v Narodnem svetu stopila namesto strankarskih vidikov skupne narodne in državne koristi, daje tej ustanovi ugodovinski pomen. Naša sloga in strupenost sta v teh težkih časih najboljše jamstvo naše svobode.

Trpel je in vstal

Ze dveh, treh pomladi naše srce kar ni moglo biti prav veselo. Zaveli so zvončki in trobentice, nad vrtovi in travniki so zopet zacvrčale lastovke, pod večer poje kos pomladanske slavospeve; toliko ljudi pa s sklonjeno glavo hodi mimo vseh teh lepot porajajočega se življenja. Koliko jih s solzami v očeh pozdravlja jutro in dan, koliko jih s stisnjeno pestjo in z gnevom v srcu misli na prihodnost! Čemu trpljenje, zakaj moramo toliko trpeti? To prastaro vprašanje se zopet oglašča, nekaterim v malodušnosti, nekaterim pa v prikritem srdcu.

Zakaj in čemu trpljenje? Kako različni, tudi povsem napačni odgovori so se že slišali in se še oglašajo!

Egipčani, eden izmed najbolj resnih starih narodov, so med drugimi umotvor postavili pri današnjem mestu Kairi velikansko sfingo, skalnat kip z levim trupom in človeškim obrazom. Pogled sfinge je uprt v daljavo; preko vseh sprememb zagonetno in vprašajoče gleda preko puščavskih viharjev in preko vsega človeškega hrupa, kakor bi hotela izreči prepričanje poganjskih Egipčanov: Človek, kaj iščeš odgovora na najgloblja, zadnja vprašanja, tudi odgovora na vprašanje o smislu in namenu trpljenja? Rojen si v trpljenju in za trpljenje, dalje pa ne vprašuj!

In Grki, ki so se v vedah in umetnostih med starimi narodi najviše povzpeli, so isto prepričanje o trpljenju vklesali v kip Laokoon, moža, ki so ga z njegovima dvema sinovoma napadli dve velikanski kači in se jih neodjenljivo ovijali. Tareta jim telo in duha, ustnice teh treh trpinov pa onemoglo ječijo, kakor bi hotele v svojem obupu bruhniti v tožbo: O človek, ki trpiš, vedi, da je ni tolažbe! Višje sile so ti naložile breme bridkosti, tiho in molče ga torej nosi!

Po vzhodni in južni Aziji se je razširila vera modroslovca Bude, ki je kmalu prešla v malikovalstvo. V ondotnih templjih stoji kip Bude, moža, ki v negibnem miru sedi in gleda preko svojih častilcev. Na ustnicah mu trepeta blagohoten, pa nekoliko otožen smehljaj, češ: Kaj hodite k meni po pomoč in po olajšavo v svojih križih? Edina tolažba vam bodi, da nobeno trpljenje večno ne traja; prišla bo dobrotnica smrt in rešeni boste; le v smrti je sreča in blaženstvo.

Strašni stavki, obupne misli: Ne vemo, odkod in čemu trpljenje; tiho ga nosi in misli na smrt, ki je edina rešiteljica. — Kako hudo je pač bilo v dobi pred Kristusom vsem trpinom; kako težko ga pač nosijo tudi dandanes vsi, ki so tuji Bogu, Kristusu in verskemu življenju!

Nam pa veliki petek in velika nedelja tolažilno in prepričevalno govorita o namenu in pomenu trpljenja.

Veliki petek nam govori: Če je sam včlovečeni Bog vzel toliko muk in bridkosti nase, če je trpel po nedolžnem in brez polajšanja — potem mora pač biti trpljenje nekaj velikega in velepomembnega. In zares je.

Sele trpljenje naredi človeka za pravega človeka. V trpljenju se mu izčisti miselnost. Bridkost ga uči pravilno soditi o svetu in življenju, o Bogu in o božjih stvareh, o grehu in

svetosti. V trpljenju se človeku jasno posveti, da ta svet ni naša prava domovina, ampak le prehodno bivališče, v katerem se pripravljamo za večnost. Stvari, polne nepopolnosti in ničevosti, so sledi božje, ki nam govorijo o Bogu in o dolžnosti, da le Bogu dajemo in hranimo vso svojo ljubezen in vse svoje srce.

Trpljenje dela človeka boljšega, plemenitejšega. V njem se očiščujemo svojih napak in začnemo bolj paziti nase, na rast v čednosti in popolnosti. Zabave in veseljačenje puščajo v človeškem srcu praznino in žalost; vsakdo pa blagoslovija svoje prestalo trpljenje, če ga je voljno sprejel in vdano nosil; zelo ga je obogatilo. S trpljenjem nas Bog hoče trgati od greha in v nas krepiti ljubezen do Njega.

Sele v šoli trpljenja se učimo čutiti z bližnjim, biti usmiljeni in dobrodelni. Kdor ni trpel, ta more imeti za trpečega sočloveka kvečjemu prijazne besede; resnično ga pa ne more potolažiti, ker ga ne razume. Mati božja je zato postala Tolažnica žalostnih, ker je prej bila Mati bolečin.

Ko nam Bog pošilja telesno in dušno trpljenje, zaupajmo na božjo previdnost, ki nas ne bo prekomerno obložila s križem, marveč nam bo nakladala le toliko trpljenja, kolikor ve, da ga moremo nositi. Lajšala in slajšala nam ga bo, če jo le prosimo za milosti in pomoč. Vdano torej sprejemajmo, kar nam Bog pošlje, in darujmo svoje trpljenje za tiste namere, ki jih Bog želi doseči.

To je torej Kristusova miselnost o trpljenju. Sam je pred nammi nesel težki in okrvavljeni križ. Veliki petek je postal Mož bolečin, da bi nam dopovedal, kako nekaj važnega in dragocenega je bolest. Le iz trpljenja se rodi življenje, kakor je dejal v prihkki: »Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo; če pa umrje, obrodi obilo sadu.« Poziva nas, naj jemljemo svoj križ in naj hodimo za njim.

Trpljenje ni samo sebi namen, ampak je priprava in pogoj za vstajenje. Tisti Kristus, ki je veliki petek na križu trpeč prekladal svojo razboljeno glavo z rame na ramo in tožil Očetu, zakaj ga je zapustil, je veliko nedeljo vstal v poveličanje in nesmrtno slavo. Tudi ob vstajenju je še obdržal svoje rane; pa te niso več krvave in boleče, ampak so kakor peteri škrlatni dragi kamni rubini, od katerih gre blesteč sij.

Trpini, kvišku glave tudi to veliko noč! Ko trpite, Kristus posebno ljubeče stoji poleg vas. Samo dobro vam hoče. »Veselo upa duša moja,« naj tudi tebi poje velikonočna procesija. Tudi tvojemu srcu, ki je morda zelo potrto in iztrpljeno, govori vstali Odrešenik: »Mir ti bodi, ne boj se, jaz sem tu pri tebi.«

Vsem slovenskim županom!

Banska uprava v Ljubljani je izdala naslednji proglas:

Vi ste tisti, ki najlaže vplivate na prebivalstvo svojih občin. Ne dajte, da se ljudstvo bega, plaši in brez potrebe vzaemirja. Vplivajte nanj, da ostane na svojih domovih in da ne beži. Z begom se najbolj ovira naša vojska v njeni težki službi.

Storite vse, kar naša vojska od nas zahteval. Postrezite ji z vsem, kar ji bo potrebno. Pomagajte ji tudi z vestmi in točnim obveščanjem.

21

Vodstvu vojske bodo dragoceni vsakršni podatki, ki se nanašajo na našo obrambo.

Slovenski župani! Vaša naloga v sedanjem trenutku je, da ste na mestu, da s prisebnostjo krepko držite svoje občine v redu in disciplini, naši dični vojski pa da ste vsekdar in vselej v pomoč!

Ne širite alarmantnih vest!

Banska uprava je izdala naslednji proglas: Slovenci! Ne širite alarmantnih vest, ker se s njimi prebivalstvo le brez potrebe bega. Alar-

mantne vesti prihajajo iz virov, ki nam hočejo le slabo in ki šole nered, nedisciplino in zmedo med narodom.

Opozarjamo na to, da so za razširjanje alarmantnih vest predpisane najstrožje kazni, ki jih ne izrekajo več civilna, marveč vojaška sodišča.

Ne verjemite alarmantnim vestem! Naj vas nikar ne begajo. Bodite prisebni in čvrstega duha.

Ostanite v svojih domovih in olajšate s tem delo vojski, ki jo bežeče ljudstvo najbolj ovira.

Ne poslušajte tujih radijskih postaj! Njihova naloga je v tem trenutku, da vas s fantastičnimi, izmišljenimi vestmi živčno slomijo. Mi pa moramo ostati pogumni in edločni ljudje! Proč torej s tujimi radijskimi postajami!

V novo dobo državnega življenja

Lepo pomladansko jutro v četrtek, dne 27. marca, je našlo našo državno prestolnico vso vznemirjeno. Ulice so bile polne vojaštva, pred vsemi državnimi zgradbami so stale vojaške straže, vojaške godbe so avirale koračnice in že okoli sedme ure zjutraj se je pomladni veter znašel v morju državnih zastav, ki so plapolale a sleherne hiše Belgrada.

Prebivalstvo spočetka ni vedelo, za kaj prav za prav gre. Bilo je nemirno pričakovanje že par dni poprej. Viselo je nekaj v zra-

Grobišče jugoslovanskih vojakov v Solunu, ki so padli na solunski fronti

ku. Po nekaterih šolah so bile prejšnji dan dijaške demonstracije. Govorilo se je, da bodo demonstracije z dneva v dan večje. Prvi hip so ljudje verjeli, da gre samo za kaj takega.

Ko pa je radijska postaja objavila, da je v tej noči Nj. Vel. kralj Peter prevzel oblast, odpustil staro vlado in naročil armijskemu generalu Dušanu Simoviču, da sestavi novo, je vsak obstal v spoznanju, da gre za velike reči, da smo v tem jutru začeli novo dobo državnega življenja.

Lista članov nove vlade je pokazala, da prevzema upravo države koncentracija t. j. združenje vseh večjih strank in pomembnejših predstavnikov v državi. To se zgodi samo, kadar je država v največji nevarnosti, kadar gre za zgodovinsko važne odločitve ali kadar se iz drugega posebnega razloga hoče na posebno slovesen način manifestirati enodušna želja in volja celega naroda v državi.

Gotovo je nastop Nj. Vel. kralja Petra II. in prevzem vladarskih funkcij že sama po sebi tako velik in važen dogodek, da je treba, da so zbrani ob mladem vladarju kot odgovorni njegovi sodelavci vsi, ki narod zastopajo.

V teh dneh pa v Jugoslaviji ne gre samo za skupno veličanje naše privrženosti vladarju, kroni in prestolu, ampak za skupen napor vseh, da obvarjemo narodne in državne svētine in da preprečimo vsako nepotrebno škodo.

Evropa je v vojni. Naši sosede se vojskujejo in so oboroženi do zob prav na vseh naših mejah. Kadar je ogenj v vsej sosesčini, je v nevarnosti domačija, je strah za domačo strobo velik in mora biti vse pri enem samem delu za rešitev in obrambo.

Pri nas se je pokazala nujna potreba, da se vzpostavi splošno zaupanje v vladino zunanjo politiko. Potrebno je bilo, da se vsi na prvem in pravem viru prepričajo, da tudi zunanja politika bivše vlade in vsa njena dela niso bila nič drugega kot čuvanje države, kralja in naroda. Vznemirjeno in nezaupljivo — zlasti srbsko — javnost je bilo treba z najdalekosežnejšimi novimi dogodki prepričati, da je vsa naša zunanja politika in vsa njena dejanja samo in izključno dela previdne modrosti za zaščito naroda in države, samo to in nič drugega ne. Zlasti nič takega kar bi kalilo naš narodni ponos, narodno čast, državno neodvisnost ali zmanjševalo našo moč in ugled.

Zgodovina bo dokazala, da je bilo tako. Pa tudi nova vlada je takoj osvojila ista osnovna načela zunanje politike in izjavila, da želi mir in dobre prijateljske razmere z vsemi sosedi. Nič tujega nočemo, a svoje smo pripravljene braniti z vso odločnostjo. Nova vlada je takoj podvzela vse korake, da prepriča svet, da je mir na vseh mejah njena iskrena želja in prvi cilj njenih prizadevanj. Sam g. predsednik vlade je izdal ostre odločbe proti vsem pojavom v notranjosti, ki bi mogli vznemirljivo ali izzivalno vplivati na naše sosede.

Valed teže zunanjepolitičnega položaja so notranji dogodki v glavnem stopili v ozadje. All vse osnove notranje politike ostanejo. Lj. nija, ki jo naznačuje sporazum med Belgradom in Zagrebom, ni prelomljena in se bo nadaljevala.

Slovenski narod je z navdušenjem sprejel proklamacijo kralja Petra II. Dostojanstveni mir in popolen red sta pokazala državo in narodno zavest vseh Slovencev in do-

Zobobol'lahko odstrani

VERAMON.

Veramon se nadalje uporablja pri glavobolu, po preveč zavitem, alkoholu, pri bolečinah ran in bolestni menstruaciji.

Zavitki z 2 tabletama in z 10 ter 20 tabletami se dobe v vseh lekarnah.

VERAMON

Oglaš. reg. pod B. Br. 21896 od 3. XI. 1938

kazala, da je javna uprava v slovenski banovini v najboljših in najsigurnejših rokah. Vi-harni nastop novih dogodkov nikjer ni povzročil nobene škode. Kralj in država imata v našem narodu najzvestejše in najzanesljivejše čuvarje, ki vestno izpolnjujejo dolžnosti. To je naš ponos in rešitev.

Slovenski narod krepkega srca in z vzdignjeno glavo nosi teže dogodkov, ki nanj prihajajo in junaško prenaša najtežje žrtve, ki jih zahteva narodna in državna disciplina. S tem si dobi veliko zasluženje trajne vrednosti.

Dobremu Bogu in Mariji, Kraljici Slovencev, pa prepustimo naše trpljenje, da bo iz njega vzrastlo novo lepo narodovo življenje.

Dr. Miha Krek;

Na torpednem čolnu spremljajo mornarji trgovske ladje in pasijo na podmornice

Prvi je padel naš voditelj

Iz Beograda je prišla žalostna vest, da je pri prvem nemškem letalskem napadu na jugoslovansko prestolnico padel politični voditelj slovenskega naroda, gradbeni minister dr. Franc Kulovec. Bomba ga je ubila v trenutku, ko je bil na poti v zavetišče.

Ves čas, odkar živimo v svobodni jugoslovanski državi, je bil pokojni dr. Franc Kulovec desna roka pokojnega dr. Korošca in zato je bilo pač razumljivo, da ga je slovenski narod izbral po dr. Koroščevi smrti za svo-

jega voditelja. Težko voditeljsko službo je izvrševal komaj dobre tri mesece. A vendar si je v tem kratkem času pridobil neminljivih zaslug za težko preizkušeni slovenski narod. Ogromni so bili njegovi napori, da bi svojemu narodu zagotovil mir in svoboden obstanek in zato so bile oči vseh Slovencev obrnjene v njega, popolnoma zaupajoč mu svojo usodo.

Pretekli četrtek je še prišel v Slovenijo, kakor bi se hotel od nje posloviti. Ob tej priliki je pomirjeval, dajal nasvete in pojasnila. Povedal je, da so časi skrajno resni. Ko je odhajal, je dejal:

»Prepričani bodite, da bomo storili vse za mir. Če pa bodo zahteve za Jugoslavijo nesprejemljive, bom v imenu Slovencev izjavil, da gremo v boj za skupno stvar in da bomo pošteno izpolnili svojo dolžnost.

Šel je, storil je, kakor je dejal, in je on kot voditelj slovenskega naroda, v tej vojni, ki je nismo želeli, ne zakrivali, pač pa vse storili, da bi jo preprečili, prvi padel od svojega naroda.

Voditelj je prvi padel in s tem je postal vzor v našem boju za ohranitev svobode. Večna mu slava in pokoj njegovi duši!

Teden važnih dogodkov

Zadnji dnevi so bili tako v notranjem kakor v zunanjem pogledu izredno važni.

V prvi vrsti je treba omeniti sporazum med Zagrebom in Beogradom. Dr. Maček je sporočil hrvatskemu narodu, da stopa spet v vlado ter je pozval narod, naj v polni meri izvrši svoje dolžnosti. V posebni izjavi častnikarjem je povedal, da bo poskušal vse, da bi našemu ljudstvu ohranil mir, to največjo dobro sloveštva. Z novim sodelovanjem s Srbi si bodo Hrvati zavarovali pridobljene pravice HSS, ki bodo ne samo spoštovane in utrjene, temveč tudi poglobljene.

Vlada generala Simoviča ni mogla pristati na zahteve Nemčije, ker bi sicer Jugoslavija ne bila več samostojna in neodvisna država, pa tudi nevtralna ne, kar je vedno vsem in vsakemu vedno naglašala. Tako je prišlo do najhujšega.

Poveljstvo ljubljanske divizijske oblasti je 8. aprila 1941 izdalo naslednje uradno poročilo:

Davi ob štirih zjutraj je sovražnik napadel našo državo na dveh mestih, in sicer na

slovensko-nemški meji in na bolgarski meji. Nikjer ni sovražnik prodri na naše ozemlje. Na jugoslovansko-italijanski meji je mir.

Nemški bombniki so še istega dne zjutraj od 7 do 8 prileteli nad Ljubljano, Zagreb in Beograd. Dočim so pri prvih dveh prestolnicah zasledovali izvidniške cilje, je bil Beograd hudo bombardiran. Pri tem je bil v zaklonišču zasut tudi voditelj slovenskega naroda dr. Kulovec Fran.

V Ljubljani so iz zastopnikov vseh strank ustanovili narodni svet za Slovenijo.

Naša hrabra vojska je zasedla meje in kolikor je znano — ko to pišemo — se naši moške in fantje zelo hrabro zoperstavljajo sovražnikoma. Z Nemčijo vred je namreč začela napadati proti nam tudi Italija.

Italijanski bombniki so napadli Kotor, Split, Bitolj in Mostar. Po najnovejših vesteh je jugoslovanska vojska zasedla italijanski Zadar, albansko-italijanski Skadar in menda celo Reko. Šklepajo tudi, da je jugoslovansko topništvo prešlo v napad proti Italijanom na albanski fronti. Tako Anglija kakor Amerika sta

obljubili Jugoslaviji vso svojo pomoč.

V zunanjem pogledu naj navedemo najprej podpis prijateljskega dogovora med Jugoslavijo in Sovjetijo.

Nemčija je objavila te dni vojno tudi Grčiji. Moskovski radio poroča, da nudijo grški in angleške čete Nemcem silovit odpor, posebno na jugu v dolini reke Strume.

V Afriki so zavzele angleške čete glavno mesto Abesinije Addis Abebo, s čemer je usoda Abesinije zapečaten.

Zadnje vesti

London, 8. aprila. o. Reuter. Po uradno nepotrjenih vesteh, ki so prispele z jugoslovanskih bojišč, je jugoslovanska vojska na nekaterih točkah vdrla na bolgarsko, madžarsko in albansko ozemlje. Posebni dopisniki ameriških agencij pravijo, da so jugoslovanske čete včeraj ob desetih vdrle v glavno mesto severne Albanije Skadar in ga zavzele. Včeraj zjutraj je bila osvobojena tudi edina italijanska postojanka na dalmatinski obali Zadar. Napad so izvedli povečini četniki, ki so zajeli v mestu 6000 italijanskih vojakov. Vojne ladje, ki so stražile to do sedaj italijansko luko, so ob napadu pobegnile. Iz istih virov prihajajo vesti, ki pripovedujejo, da so jugoslovanski oddelki zasedli Reko.

Včeraj je jugoslovanska vojska začela močno topniško ofenzivo ob albanski meji.

Atene, 8. aprila. Grško vojno poročilo, ki je izšlo o polnoči, pravi:

Včeraj so se boji na grško-bolgarski meji nadaljevali z vso srditostjo. Nemci so navtili s strahovito silo zlasti na naše utrdbe na Nevrokopa, 20 km od Strume. Nemci so oboroženi z najmodernejšim orožjem, napadajo s tanki, topništvom in močnim številom bombnikov.

Kljub strahotnemu pritisku so grške čete vztrajale na vseh utrdbah razen v dveh, ki sta se morali vdati zaradi ogromne premoči.

Nemcem se je posrežilo vdreti v utrdbo Pereteri. Naši pa so jih zdesetkali in ponovno zavzeli utrdbo.

Pred utrdbo Lisa (Lisa?) smo uničili celo vrsto nemških tankov.

Severno od Nevrokopa je neki grški častnik pogljal v zrak most, potem ko so se spravili naši nemški tanki. Vse je zdrvelo v prepad.

Utrdbi Rupel in Ušita sta še zmeraj v naših rokah.

Grško vojno poročilo pravi dalje, da so Grki izpraznili Zahodno Tracijo, da bi maloštevilne izpostavljene ogledniške čete ne bile po nepotrebnem žrtvovane.

London, 8. apr. o. Reuter: Na grško-bolgarski meji se je 15 naših lovcov spopadlo s 30 nemškimi Messerschmitti. Boj je bil nad prelazom Rupel. Naši so sestrelili 5 nasprotnih letal. Naši lovci so se vsi vrnili.

Jedro angleške sredozemske mornarice čaka v Jonskem morju in bo takoj vdrla v Jadran, če bi Jugoslaviji grozil napad z morja, poroča agencija Reuter.

Ameriški Rdeči križ je že odposlal za milijon dolarjev zdravstvenih potrebščin v Jugoslavijo, poroča Reuter.

Kaj je novega?

Osebnosti

o Za doktorja modroslovja je bil te dni proglašen na vseučilišču v Ljubljani poročevalac za združništvo in kmetijstvo pri naši banski upravi g. Ludovik Puš. Novemu gospodu doktorju, prijatelju in sotrudniku »Domoljubac« — prav iskreno čestitam!

o Za vrhovnega inšpektorja vse jugoslovanske oborožene sile je imenovan 83 letni vojvoda Peter Bojovič. Živi v Belgradu.

o 70 letnik je postal gosp. Franc Vadnjak, prosvetni načelnik v p. Bog ohrani g. jubilanta zdravega še dolgo vrsto let!

Domače novice

d Nad 9000 bolnikov je sprejela v prvih letošnjih treh mesecih ljubljanska splošna bolnišnica.

d Prevoz bolnikov s ljubljanskimi mestnimi reševalnimi avtomobili kljub pomanjkanju bencina pri splošni podražitvi velja za vsak tak prevoz treba plačati poleg osnovne iz okolice in s podeželja tako, da bo odslej prisiljena s 1. aprilom zvišati ceno za prevoze 50 Din. Pač pa je mestna občina ljubljanska ne takse 50 Din tudi še po 9 Din za vsak prevozeni kilometer. Kilometer se je torej podražil samo za 3 Din, vendar pa opozarjamo, da ljubljanska reševalna postaja sme prevažati bolnike samo iz oddaljenosti 20 km od središča mesta ter ne more prevzeti nobene odgovornosti, če bi bila vožnja zaradi tehničnih zaprek neizvedljiva.

d Brezuspješna pogajanja s Združenimi papirnicami. Zadnji dan marca je bila v Ljubljani poravnalna razprava v sporu, ki je nastal med podjetjem Združene papirnice Vevče-Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani in med tamkaj zaposlenim delavstvom. Takoj v začetku razprave je pooblaščen zastopnik podjetja podal izjavo, da je upravni svet papirnic sklenil, da načelno odklanja vsake razgovore o povišanju plač. Delavstvo oziroma nje-

govo odposlanstvo se je temu odklonilnemu stališču podjetja zelo začudilo, to pa zaradi tega, ker smo pred nekaj dnevi brali v dnevnem časopisju javno objavljen računski zaključek podjetja, ki izkazuje lepe milijone čistega dobička v preteklem letu. Ako upoštevamo samo čisti dobiček in ne tudi novih naprav in podjetju, tedaj se moramo odklonilnemu stališču še bolj čuditi.

d Senat je razpuščen. Na ukaz Nj. Vel. kralja od 1. aprila 1941 je predsednik ministrskega sveta po zaslišanju vlade in na podlagi čl. 116 ustave izdal odlok, s katerim prenehajo veljati na dan objave tega ukaza mandati vseh dosedanjih senatorjev, tako imenovanih od kralja, kakor tudi izvoljenih ter njihovih namestnikov. Poseben kraljevi ukaz bo določil dan volitev in dan za sklicanje senata.

d Opetovano opozarjamo, da je ostala cena dopisnic nespremenjena, na zaprta pisma izven poštnega krajevnega prometa je bilo treba prilepiti že od 1. aprila 1941 dalje znamko za 2 din. Ravnajte se po tem vsi, posebno dopisniki, ker uredništvo kakor tudi uprava ni voljna plačevati kazni in zato premalo frankiranih pism ne bo sprejemala.

d Zanimivi ostanki stare cerkve. V vasi Vranišče ob Crnem Drinu v Južni Srbiji so ostanki stare cerkve, za katero pravi ustno ljudsko izročilo, da je bila prva krščanska cerkev na Balkanu. Izročilo govori, da je apostol Pavel v tem delu Balkana začel svoje misijonarsko delovanje in da je pomagal tudi k temu, da so si kristjani zgradili novo cerkev. Prav tako pravi izročilo, da je bila cerkev velika in da so se v njej poročili vsi srbski vladarji. Se danes pokažejo ljudje na zazidana vrata v zidovih cerkev, skozi katera sta prihajala v cerkev in iz nje kraljevski ženin in njegova nevesta.

d Srečna Dalmacija. V Dalmaciji, ki je na moki zelo siromašna pokrajina, bodo dobili vsi prebivalci nekaj bele moke za potvice.

d Ljubljana odprto mesto. Z uradne strani je bila agencija Avala pooblaščen objaviti naslednje: V vrsti ukrepov, ki jih narekuje današnji položaj, je kr. vlada sklenila, da bo-

Tone Hace pojde v dosmrtno ječo

Po tridnevni razpravi pred ljubljanskim sodiščem so bili Tone Hace in soobtoženi spoznani za krive, da so izvršili razna zločin-sk dejanja, kakor jih je navajala obtožnica. Sodišče je Haceta obsodilo zaradi umora Rudolfa Avpiča, zaradi usmrtitve orožnika Medena, zaradi poskusa usmrtitve orožnikov v treh primerih in zaradi raznih vlomov. Za vse te zločine je Hace dobil dosmrtno robijo.

Hace Anton je mirno poslušal sodbo. Srejo je zrl predse in v strop. Ko je čul, da je obsojen v dosmrtno robijo, se je nekoliko stresel, nato pa vzbočil svoje prsi in se lahko nasmehnil. Mirno so sodbo poslušali njegovi soobtoženci, ki so bili obsojeni prvi trije zaradi soudeležbe pri raznih vlomih, in sicer:

Verle Stefan na štiri leta robije, Anton Pestotnik na tri leta in šest mesecev robije in France Zužej na tri leta in osem mesecev robije. Zadnji, Mihael Kovatič, zaradi prestopka prikrivanja in nakupovanja ukradenega

blaga na eno leto strogega zopora in na 1200 dinarjev kazni, odnosno še na 20 dni navadnega zopora.

Za umor Rudolfa Apiča je sodišče prisodilo Hacetu dosmrtno robijo. Tudi za usmrtitev orožnika Medena je sodišče določilo Hacetu dosmrtno robijo. Za poskuse usmrtitve oblastvenih organov (ko je Hace streljal na orožniške patrole) je sodišče Haceta obsodilo v treh primerih in mu prisodilo sedem let, 15 let in dve leti robije. Za rop pri trgovki Ahlinovi je senat določil 10 let. Za vse ostale vlomne tatvine pa razne višje in manjše kazni. Za vse te zločine je Hace skupaj dobil 159 let. Naš kazenski zakon namreč določa, da mora sodišče obtožencu določevati za vsak zločin primerno kazen in potem po svojem preudarku določiti končno kazen. Tone Hace je bil torej obsojen na dvakratno dosmrtno robijo in na 159 let robije.

Predno
greš spat
čisti zobe
Sargov
KALODONT
proti zobnemu kamnu

do v primeru, če bi naša država bila v vojnem stanju, mesta Belgrad, Zagreb in Ljubljana, proglašena za odprta in nebranjena mesta. Če bi miroljubni napor, ki jih izvaja kr. vlada, ne dovedli do zaželenega uspeha in če bi nastopilo vojno stanje, bo kr. vlada gornji sklep po običajni poti sporočila vsem prizadetim vojskujočim se državam.

d 61.000 din je iz blagajne zimske pomoči v Belgradu poneveril uradnik Zivojin Jovanovič. V poneverbo so ga zapeljale karte, je izjavil mož pred sodiščem.

d Velik spor zaradi moljenja posesti je nastal preteklo leto na Hrvaškem, ker so se kmetje polastili velikega dela gozda graščine Kiepach, ki mu pravijo Klobočec. Prišlo je do tožbe zaradi motenja posesti. Toženih je bilo 155 kmetov. Sodišče je razsodilo v korist graščine Kiepach. O tem smo svoj čas že poročali. Ker so kmetje že prej trdili, da imajo neke plavice do posesti tega gozda, ker so bili okrog leta 1860. pri razdelitvi zemlje pri-krajšani, je graščina Kiepach sedaj prstovojno dala 177 jutrov tega gozda, da bodo kmetje lahko dobivali potrebna drva za kurjavo. Teh 177 jutrov gozda bodo razdelili med 220 kmetov.

d Ustanovni občni zbor Slovenske izseljenske zveze je bil v nedeljo, 30. marca v pisarni Rafaelove družbe v Ljubljani. Za uresničenje te misli se je neumorno trudil g. p. Zakrajšek. Pri volitvah je bil izvoljen odbor z vseučiliškim profesorjem dr. Ivanom Tomšičem na čelu. Ustanovitev Slovenske izseljenske zveze je velevažen korak v korist slovenskih izseljencev.

d Trojčke je povila te dni 46-letna kmetica Barica Hrastič iz Dubrave pri Varaždinu.

d Petstotake so ponarejali. Mozirski orožniki so uspešno razkrinkali veliko ponarejvalsko družbo petstotakov, ki so jih razširjale tri osebe po Savinjski dolini. Pri Prazniku Cirilu v Rečici ob Savinji so bili zaposleni kot tesači Rob Janez, Perman Janez je bil že leta 1933 káznovan in obsojen zaradi ponarejanja tisočakov. Tako je Perman preskrbel Robu Janežu stroje za izdelavo petstotakov in takoj pričeli z delom in razpečevanjem. Lepo priliko so imeli pri delu v Savinjski dolini, kjer

se jim je posrečilo razširiti nekaj ponarejenih petstotakov. Mozirski orožniki so prišli zaradi prijav ponarejenih stotakov kmalu na sled ponarejevalski družbi in so aretirali tesače. Po vestnem zasliševanju in preiskavi so se odpeljali orožniki na Rakek in našli aparate za izdelavo petstotakov. Našli so 27 komadov ponarejenih bankovcev. Petstotaki so slabo izdelani in jih je že na prvi pogled spoznati za falzifikate.

d Na konje so se spravili. V noči od dne 26. na 27. marca sta bila posestniku Krštinu Martinu iz Bereče vasi, občina Metlika, ukradena dva konja, eden star 4 leta, drugi 8 let. Konja so tatovi vpregli v mali voz in se z njim odpeljali. Posstnik trpi 15.000 Din škode.

d Tudi živila niso varna. Rus Mariji iz Lipe so ukradli v noči od 17. na 18. marca večjo količino klobas in suhega mesa v vrednosti okrog 2000 din.

d 400 članov šteje klub v Belgradu živčih Hrvatov. Prireja poučna predavanja, prosvetne večere in zabave.

d Prosvetni minister je dobil z novim finančnim zakonom pooblastilo za najetje 60 milijonov posojila za ljubljansko kliniko (bolnišnico), gradbeni minister pa pooblastilo za najetje 15 milijonskega posojila za subokrajnski vodovod.

d Obratovanje so do nadaljnjega ustavile mariborske tekstilne tovarne Ehrlich, tovarna svile Thoma in tvornica perila »Zorac«

d Za 22.000 din svinca so odnesli tatovi iz vagonov na železniški postaji na Teznu pri Mariboru. Dva »tiki« so že orožniki ujeli.

d Voditelj Hrvatov dr. Maček je prišel v Belgrad in je prisegel kot prvi podpredsednik vlade. Izdal je tudi oklic na Hrvate, v katerem jih poziva, naj dajo v vojaškem pogledu državi kar ji je.

Redni občni zbor

Kmetske posojilnice ljubljanske okolice v Ljubljani

Dne 3. t. m. se je vršil 57. redni občni zbor Kmetske posojilnice ljubljanske okolice v Ljubljani. Iz odobrenega poslovnega poročila in računskega zaključka sledi, da se je denarno poslovanje tega zavoda v preteklem letu razvijalo načrtno v treh glavnih smernicah: Izvedba dokončne konsolidacije, izboljšanje donosa in dvig likvidnosti starega računa. Ta cilj je bil v prav zadovoljivi meri dosežen. Zaradi dviga likvidnosti so se oprostile vloge do 10.000 din, od katerih pa je bilo dvignjenih samo 40%, ostalih 60% pa je naloženih na novem računu. Glede ostalih še ne razvezanih vlog se apelira na vlagatelje, da pristopijo k petletnemu izplačilnemu načrtu po 20% letno, proti zvišanju obrestne mere na 4% in zapadlosti kvot 11. decembra 1941 in sledeča nadaljnja 4 leta v izplačilo. Dosedanji odziv je bil prav zadovoljiv.

Potek občnega zbora se je izvršil po programu in je bila iz zborovanja poslana vdačnostna brzojavka Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II. Zborovanje je zaključil predsednik z ugotovitvijo, da je dosežena popolnoma uravnotežena bilanca tudi v pogledu likvidnosti, kar naj bo upravi v vzpodbudo za nadaljnjo uspešno delovanje, članom in vlagateljem pa dokaz, da lahko zavodu mirno porerijo svoje zaupanje.

d Oblastno dovoljene cene v mesni stroki priobčjuje »Slovenec« dne 4. aprila.

d Pisarna za vojaške zadeve do nadaljnje obvestila ne uraduje, Per Franc, Mastrova ulica 14.

d Omejen potniški promet. Od 5. aprila so nastopili zaradi zmanjšane števila potniških vlakov pri prevozu potnikov tele omejitve: Državni uslužbenci morajo imeti razen osebne legitimacije še dovoljenje svojih predstojnikov, druge osebe pa dovoljenje upravnih oblasti. Brez takšnega dovoljenja potniške blagajne ne bodo dajale voznih listkov.

Če so včasih lahko obdelali...

Dobe se ljudje, ki se radi sklicujejo na stare čase, češ če so včasih lahko vse obdelovali in še za otroke skrbeli in jih vzgajali, bomo pa danes tudi. Ne vidimo pa, kako po kmetih delavstva primanjkuje. Prejšnje čase je vaaka večja kmetija imela svojo bajto in v sjej gostače, morebiti tudi bižnje sorodnike. Ti so v bajti gostovali, bili so dolžni kmetu pomagati pri delu skozi vse leto, kmet jih je pa preživljal. Tako je bila hišna mati razbremenjena in se je lahko posvetila vzgoji otrok. Danes pa ni več tistih časov. Kmečka dela izvršujejo danes marsikje s stroji, delo vzgoje pa potrebuje človeka in sicer celega. Vzgoja se ne da izvrševati s strojem. Vrniti družini mater! To je velika beseda in mogočen klic naših dni. Brez dobrih mater ne bo dobre vzgoje...

d Med vožnjo ga je zadela kap. Ranko Avgust, 47 letni rudar iz Trbovelj, se je namenil v bolnišnico, da si tam zopet pridobi zdravje. Bil je jetičen in jako oslabil ter ga je med vožnjo zadela kap in je izdihnil. Ko so ga v Ljubljani hoteli prenesti v reševalski voz, so opazili, da je mrtev.

Nesreče

n V drevo je zadel. V Studencih se je ponesrečil z motorjem Jože Molec. Zaletel se je z vozilom z vso silo v drevo ter obležal s počeno lobanjo nezavesten.

n Vlak ga je zalotil. Zalostna smrtna nesreča se je pripetila med postajama Poljčane-Slov. Bistrica. Pri popraviljanju proge je bil zaposlen 42 letni progovni delavec Franc Urlep. Najbrž je preslišal znamenje prihajajočega vlaka, ki je prišel skozi tunel. Vlak je Urlepa zalotil pri delu sredi tira ter ga zagrabil in na mestu usmrtil.

n Lobanjo mu je zmečkalo. V Kicarju pri Ptuj se je dogodila smrtna nesreča, ki je zahtevala življenje tamošnjega posestnika Franca Pegana. Pegan je ono soboto odšel v gozd in tam podiral drevje. Padajočemu drevesu se je Pegan prepozno umaknil. Drevo ga je pod seboj pokopalo in mu zmečkalo lobanjo. Pegan je obležal pri priči mrtev.

n Oblast je izgubil nad volanom. Med Slovensko Bistrico in Pragerskem se je po cesti peljal v smeri iz Slovenske Bistrice na motorju Stefan Bauman iz Stražgajncev, občina Cirkovec. V bližini potoka Devine pa je na spolzki cesti naenkrat izgubil oblast nad vozilom. Metalo ga je nekaj časa po cesti sem in tja, nato pa ga zaneslo s ceste na levo stran, kjer se je z motorjem vred prevrnil. Padel je na glavo ter udaril z njo v motor. Raz-

Slovenec, Srb, Hrvat.

bil si je lobanjo ter obležal s krvavečo rano pri priči mrtev.

n Dva dokaza med mnogimi drugimi. Italijanski konzul v Splitu, Ardini je 3. aprila obiskal banovega namestnika Vukoviča, se mu zahvalil za pomoč pri odhodu laških državljanov ter hkratu obžaloval, da so nekatere tuje radijske vesti objavile lažnjive in zlobne vesti o ravnanju z italijansko manjšino v Jugoslaviji.

d Sprememba v pisarni Zveze združenih delavcev v Ljubljani. Radi izpremenjenih razmer, ki so nastale s številnimi vpoklici članov Zveze združenih delavcev na orožne vaje so člani predsedstva, ki so še v Ljubljani in zavzemajo svoje mandate sklenili, da do preklica »Slov. delavec« ne bo več izhajal. Zadnja štev. tega sirokovnega časopisa, glasila ZZZ izide v petek 4. aprila. Vsa poročila o delu organizacije bo odselej vodstvo ZZZ priobčevalo v dnevnem časopisu. Vendar pa daje vodstvo tem potom vsemu članstvu na znanje, da bo pričel »Slove. delavec« takoj zopet izhajati čim bo do razmere količkor toliko normalizirane.

Novi grobovi

m Umrli so: v Ribnici Marija Rus, v Pesmi pri Gorici Marija Boškin roj. Mikluš, v Temnici a Krasu 78 letni posestnik Stepančič Franc, v Trebnjem posestnik Franc Godnjavec, na Blejski Dobravi posestnica Ivana Mulej, na Mirni 85 letni Mihael Strah, v Dolenji vasi pri Ribnici 95 letni Franc Mihelčič, v Mariboru soproga nadočitelja Marija Krajncič, pri Sv. Trojici v Slov. goricah Fr. Leopold Kos, na lgu preglednik finančne kontrole Janko Benedik, v Laškem dr. Josip Flegar. — V Ljubljani so odšli v večnost: žena šol. upravitelja Antonija Lovše roj. Kocjančič, Ljudmila Pollak, pletilja Marija Kovač, trgovec Julij Klein star., Marija Potokar, poštni ravnatelj v p. Alojzij Vernik, prevoznik Pavel Petkovšek, krojaški mojster Kovič Ivan, sodna uradnica Jelka Skubic in Franc Smolej iz Dovjega. Naj počivajo v miru!

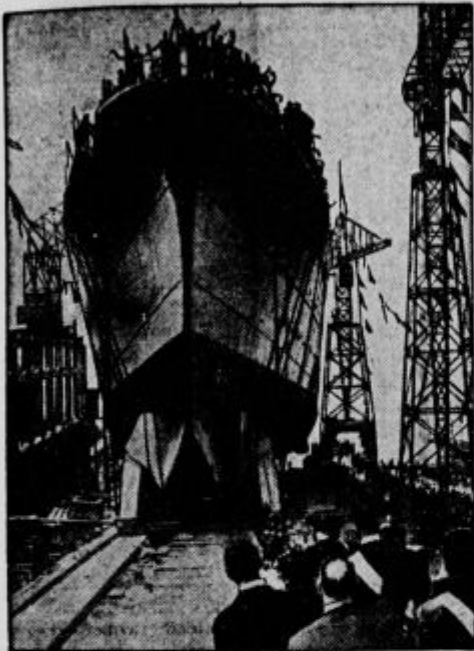
Angieške čete so zavzele na severu Abe-sinije Aduo, na jugu pa glavno mesto Adis Abebo.

VINA za vse priložnosti naročite pri Centralni vinarni v Ljubljani.

Razgled po svetu

Japonski vojaški vlak je v kitajski pokrajini Sansi naletel na mino, ki je ves vlak raztrgala na kose. Več sto japonskih vojakov je bilo ubitih; tudi večje število višjih japonskih oficirjev.

Japonske čete so se vkrcale v kitajski pokrajini Koantang, 160 km severno od Hongkonga.

Italijanska vojna ladja »Zara«, katera je bila nedavno potopljena.

Nikakor ni treba sklepati na najhujše, izjavljajo v Berlinu z ozirom na zadnje dogodbe v Jugoslaviji.

Zasežne italijanske in nemške ladje, ki bodo zdaj morale voziti za ameriške države, ne bodo nosile nobenih zastav, poroča Reuter.

Motorizirani oddelki

V zadnjih mesecih so istočasno z reorganizacijo angleških oboroženih sil uvedli v Angliji čisto novo pehoto. O njej piše »Daily Herald« med drugim:

Ta nova vrsta angleške pehote je nekak odgovor Velike Britanije na nemške oklopne divizije. Znana je pod imenom »motorizirani bataljoni«. Vsak tak bataljon je sestavni del tankovske brigade. Vadijo se ti motorizirani bataljoni z drugimi oddelki v napadu na sovravno ozemlje. Doslej še nobena vojaška enota v Angliji ni imela tako strogih vaj. Ravno pri teh informacijah se je pričelo vse, kar je v zvezi z motoriziranimi bataljoni, seveda v največji tajnosti.

Novi motorizirani bataljoni so samostojni oddelki in so posebne vrste sestavnih delov pehotnih polkov in strojniških čet. Kljub temu pa jih prištevajo k pehoti. Motorizirani bataljoni se vozijo z motornimi vozili, in se bojujejo kot pehota, pri tem pa se poslužujejo istočasno oklopnih vozil in strojnic. Ker pa tudi sodelujejo s tanki, morajo takšni moto-

Se 60 letalskih bol, v katerih bodo letos izurili po 30.000 pilotov, bo ustanovilo letalsko poveljstvo, je izjavil minister Stimson.

Prevrat je izbruhnil v Iraku; podrobnosti še niso znane.

Nujne zadeve zahtevajo, da se čimprej vrnem v Tokio, je izjavil časnikiarjem pri odhodu iz Rima japonski zunanji minister Macuoka, poroča Associated Press.

Samomor z revolverjem je storil predsednik madžarske vlade grof Teleki.

Za novega predsednika madžarske vlade je imenovan Ladislav Bardossy.

Predsednik Roosevelt je izjavil časnikiarjem, da bodo Združene države v dveh ali treh dneh Rdeče morje črtale iz seznama vojnih področij in dovolile ameriškim ladjam plovbo tja.

Angleži so izpraznili severnoafriški Benghazi.

Italijani so v Rdečem morju potopili dva lastna rušilca, poroča Reuter.

65 nemških, italijanskih in drugih ladij so zaplenile v ameriških pristaniščih Združene države Sev. Amerike.

Uspeh pogajanj Macuoke v Berlinu bo po londonskih vesteh ta, da bo dala Japonsa Nemčiji na razpolago določeno število svojih podmornic. Kakor Amerika podpira Anglijo, bo Japonska podpirala Nemčijo. Nemške posadke podmornice bodo odpotovale na Japonsko skozi Rusijo.

Angleški bombniki so napadli pristanišče v Brestu, kjer sta zasidrani nemški oklopnici »Gneisenau« in »Scharnhorst«. Napad je bil zelo močan, vendar niso ugotovili, če je bila katera od obeh oklopnic zadeta.

Okoli 1000 mornarjev so rešili Angleži s potopljenih italijanskih ladij v zadnji veliki pomorski bitki pri Matapanu.

Ameriški zunanji minister Hull in mehiški poslanik sta oni dan podpisala dogovor o vzajemni uporabi letalskih oporišč obeh držav.

rizirani oddelki zelo hitro nastopati. Poveljnik nekega takega oddelka je dejal, da morajo takšni bataljoni prinesiti odločitev in delati dvakrat hitreje kakor navadna pehota.

Motoriziranim bataljonom poveljujejo poveljujejo posebej izbrani častniki, ki poznajo taktiko in tehniko sodobnega vojskovanja in ki so sposobni brez oklevanja izvesti hitre premike svojih bataljonov. Pri napadu morajo prebiti bojno črto protitankovskega orožja in zatreti odpor na odseku, skozi katerega so prodrli tanki. V obrambi imajo nalogo zavarovati krila in olajšati premikanje oklopnih divizij.

Ko je Velika Britanija pričela z organizacijo tankovskih oddelkov, je angleško poveljstvo — piše »Daily Herald« — zanemarjalo proučevanje taktike oklopnih divizij. Zato pa zdaj Angleži hite popravljati svojo napako. Motorizirani bataljoni so posledica novih izkušenj, ki si jih je pridobila angleška vojska.

Da je

ASPIRIN

originalen

zajamčuje vtisnjeni »Bayer«-jev križ. Aspirin je učinkovit, neškodljiv in se dobi v vseh lekarnah.

Opisno reg. št. 5. št. 7257 od 22. marca 1940.

Pri zadnjem bombardiranju »Bremena« je bilo ubitih 1000 ljudi, ranjenih pa do 7000, hoče vedeti Reuter.

Izkaznice za kruh so uvedli tudi na Švedskem ter strogo omejili porabo premoega.

800 primerov pegastega legarja so samo v enem dnevu ugotovili v španskem Madridu.

Samo šestkrat na teden bodo poslej shajali francoski dnevniki.

Učinek novih angleških bomb, ki so jih metali angleški bombniki na nemški »Emden«, je po poročilu angleškega letalskega ministarstva petkrat večji, kakor pri dosedanjih bombah.

Za dveurno premirje so prosili te dni Italijani na albanski fronti, da bi mogli pokopati mrtvece, je povedal atenski radio.

600.000 dobro izvežbanih mož bo imela Avstralija pod orožjem do poletja 1942.

Prestolnica Litve ne bo več v Kovnu, temveč v Vilni, je sklenila Sovjetija.

Službo pri protiletalskih baterijah bodo prevzele angleške žene.

Angležem se je udala Asmara, prestolnica italijanske Eritreje.

Grški kralj je sprejel angleškega zunanjega ministra Edena.

Več kot 1000 italijanskih letal so Angleži doslej uničili na Bližnjem vzhodu, je povedal angleški maršal Longmor.

»Ta trenutek, ko se odigrava usoda Italije, bo nevednež klepetal, moder človek pa bo tiho«; tako vabi »Piccolo« ljudstvo, naj ne naseda prišepetavanju.

40.000 političnih kaznjencev bo izpuščenih v Španiji na svobodo ob dveletnici konca španske vojne.

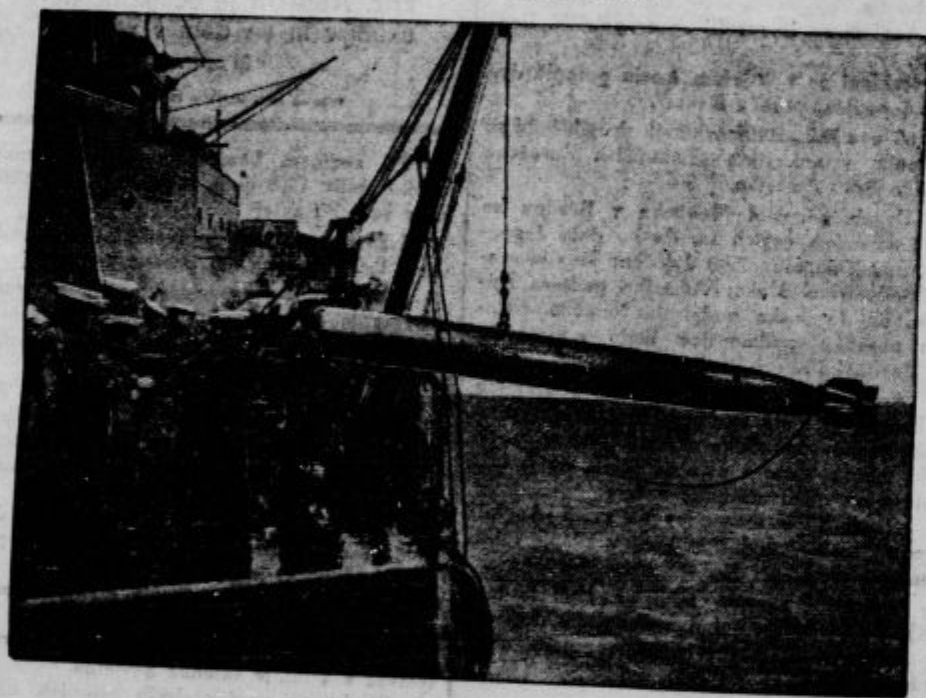
Če bo letošnja žetev na Irskem siaba, in bo onemogočal potek vojne zadosten izvoz, bo irski narod moral stradati, je tožil te dni predsednik Irske De Valera.

Francoske vasi nimajo ne semen, ne gnojil, ne živine za obdelovanje zemlje, ne krme in ne goriva za kmetijske stroje, je povedal francoski kmetijski minister.

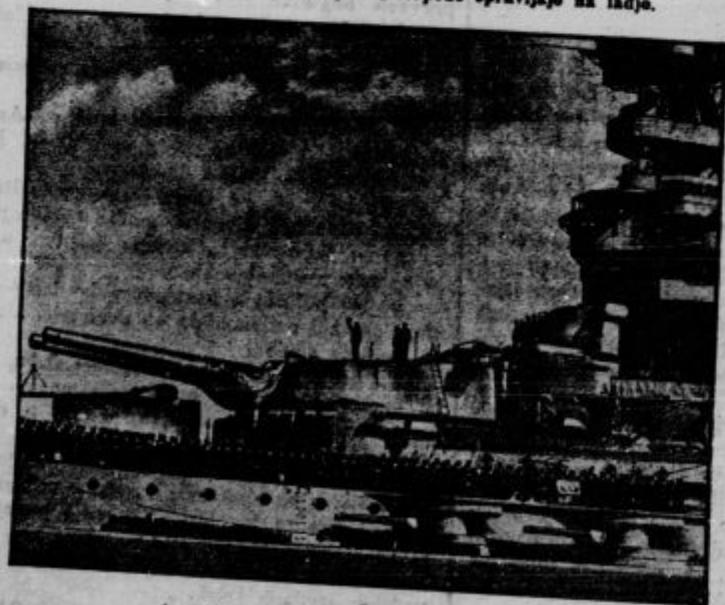
Obvezni vojaški pouk bodo izvedli na švedskih srednjih šolah.

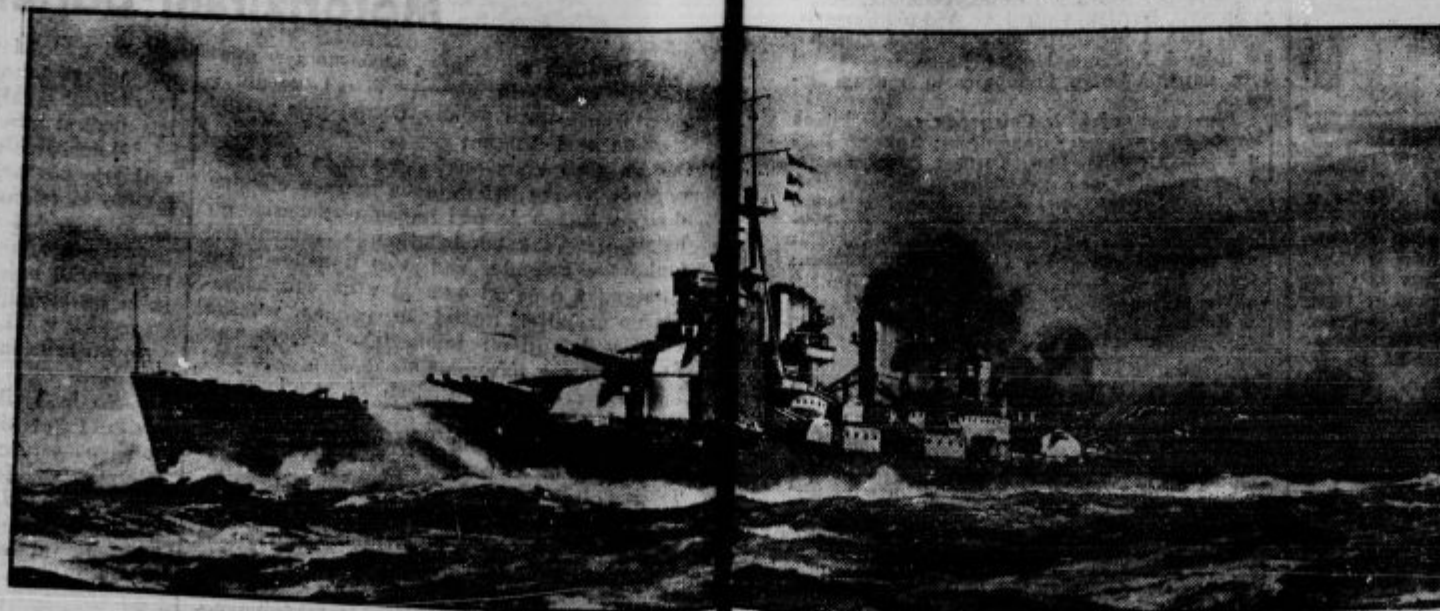
Angleški oklepni oddelki na pohodu

Angleški torpedo spravljajo na ladjo.

Angleška admiralska ladja »Queen Elizabeth«.

Angleška bojna ladja, nesporna gospodarica Sredozemskega morja.

Nj. Vel. p. Peter I.,
znamenje naše moči in nepremagljivosti.

Angleški letalci protujujejo kra...

Tudi novozelandski vojaki se bodo udeleževali bojev na Balkanu.

Ameriška letala lete na pomoč Jugoslaviji.

PO DOMOVINI

Sv. Križ pri Litiji. Na Svečnico smo pokopali Martina Bajca iz Storovja, ki je dočakal lepo starost 80 let. Bil je dober kristjan in pridno hodil k zakramentom, zato mu je Bog dal milost, da je bil previden par ur pred smrtjo. Bil je narode-

nik »Domoljuba« ze od začetka in ga rad prebiral do zadnjega. Toda smrt je še enkrat obiskala Bajcovo hišo. Domači sin — čevljar Alojzij, se je 26. marca ob petropinskih luči do smrti ponesrečil. Luč je eksplodirala in ga občila z bencinom, ki se je na njem vnel. Ves goreč kot baklja je plnil na prosto; na njem je zgorela skoro vsa obleka. Strašno opečenega so peljali v bolnišnico v Ljubljano, kjer je umrl v budih bolečinah. Dne 31. marca je bil pogreb doma pri Sv. Križu, da je bila izpolnjena poslednja želja pokojnega. Naj bo obema, očetu in sinu lahka domača zemlja!

Prečna. Eden izmed najzvestejših dolgoletnih naročnikov »Domoljuba« se je preselil v večnost: Setina Franc iz Prečne. Nikdar ni se potuhnil, tudi ne v času, ko je bilo treba pokazati odločnost in žrtvovati za katoliško prepričanje. Silno veliko je pomagal pri zidanju nove cerkve in tudi od svojega premoženja daroval. Bog mu daj nebesa. — V nedeljo 30. marca smo zaključili gospodinjsko šolo v Prečni. Dekleta so res mnogo koristnega naučile. — Materinska proslava je krasno uspela.

Sodražica. Zalostno so zapeli naši farni zvonovi, ko smo ono nedeljo spremili k zadnjemu počitku Franco Perušek iz Zigmoric. Po dolgi in mučni bolezni nas je zapustila in odšla k Bogu po večno plačilo. Kako je bila med nami priljubljena, je pričal njen pogreb. Mnogo tovarišic in tovarišev jo je spremilo na zadnji poti. Počivaj v miru, draga Francka!

Sv. Križ. Dne 27. marca je Bog poklical k sebi uživati rajsko pomlad staro mamo Osovnikovo. Umrli so v starosti 79 let. Naj počivajo v miru!

Kalobje pri Sv. Jurju ob juž. žel. Pošto nam dostavljajo od Sv. Jurja samo dvakrat na teden. — Delavcev, predvsem moških nam zelo primanjkuje, zato nas skrbi, kako bomo obdelovali našo hrabrovino in težavno zemljo.

Velikonočna voščila slovenskih vojakov in izseljencev

Slovenski fantje-vojaki s Sušaka: Zupančič Polde in Joger Franc iz Medije-Izlake pri Zagorju; Zabkar Anton, Mali Koren Raka pri Krškem; Božič Jože, Osredek pri Krškem; Gomišček Alojz, Cretez pri Krškem; Komočar Martin, Borst-Cerkije pri Krškem; Vovk Franc, Tolsti vrh; Mislinje; Sitar Franc, Visoko; Senčur pri Kranju; Ograjnišek Franc, St. Ilj pri Velenju; Čebular Franc, Škoflje, St. Vid pri Stični; Belderman Rudolf, Laško pri Celju; Franc Jožef, Vič pri Dravogradu; Kauze Franc, Trobojne (Vuzenca); Vrečar Franc, St. Peter; Ru-

ji ob Savi; Bršek Franc, Sv. Andraž pri Velenju; Kristan Janko, Stara Oslica-Skofja Loka; Kumbek Ferdinand, Podgorje-Sevnica ob Savi; Pevec Anton, Smartno pri Litiji; Krenker Ivan, Podgorje-Slovenjgradec; Smrgut Friderik, St. Jur pod Kumom; Gerden Franc, Martinja vas-Velika Loka; Cernič Anton, Brezje pri Sevnici; Seligo Janez, St. Vid pri Prestavi; Lužar Feliks, Karnel pri Jevnici; Pavlin Stanko, Sv. Križ pri Litiji; Škoda Jože, Smartno pri Litiji; Mihelič Jože, Ribnica na Pohorju, in Bezgovšek Miha, Laško pri Celju.

Slovenski fantje iz Petrovgrada: Kastelic Anton, Veliko Trebeljevo pri Litiji; Čebrel Joško, Guštanj; Strasser Lojze, Sv. Primož na Pohorju, Vuzenica; Umek Joško, Polje pri Tržišču; Robič Joško, Loka pri Zusnon in Zuraj Joško, Izlake.

Albanska meja: Matlija Ogulin iz Hriba pri Cerovcu in Ignac Leban iz Hrastnika.

Delagožde-Struga: orožniški podnarednik Kajbič France iz Motnika.

Fantje vojaki iz Belgrada: Mrak France, Brusnice pri Novem mestu; Alojz Anžel, Rogoznica pri Ptuj, Vrbniak Franc, Sv. Jurij ob Ščavnici; Vedenik Jože, Sv. Pavel pri Preboldu; Mesec Jože, Zaplana nad Vrhniko; Škvarč Janez, Dobova pri Brežicah; Breznik Karlo, Rače; Jordan Jože, Groblje pri St. Jerneju.

Franjo Neubauer:

Velikanoč - 1941

Oj doba ti pirhov in krač in pogáč ti dobro si došla sred koč in palač.

Otroško veselje vsak tvojih darov, ki nanje nebeski rosi blagoslov.

A letos užitek bo tvoj zagrenjen, ker maršak dom bo napol zapuščen.

Vlika noč tiba in žalostna boš, kjer bodo družine brez fantov in mož.

A polna boš toplih prisrčnih prošnj, naj kmalu se bojuj vihar izdivja.

Ko svet od sovraštva ne bo več razvnet, Velika noč lepa kot nekdanj boš spet!

lač Anton, Maribor; Burjak Ciril, Crni vrh pri Polhovo, gradcu; Potrkim Franc, Sklendrovec-Zagorje; Slovenski fantje v Biogradu: Sonjak Stefan iz St. Danijela; Polanšek Ivan iz Koprivne; Dlopot Ivan iz Crne; Osojnik Jožef iz Podprece; Zgajner Leopold iz Vojnika; Podbrešnik Vinko iz Luč; Tiršek Alojz iz Radmirja; Jelen Gregor iz Crne; Stinjek Alojz iz Mislinje; Borko Matevž iz Nove Cerkve; Novšek Janez iz Gornjega Grada; Stuler Janez iz Crne; Škruba Miha iz Soštanja; Vačovnik Jakob iz Rečice; Oberžan Franc iz Sv. Ruperta nad Laškim; Cern Arnold iz Mute; Sepener Ignac iz Sv. Vida nad Valdekom; Golob Jakob iz Kamnika; Valjavec Emil, Praprotnik Franc, Pajer Slavko, Krek Ciril, Oberž Bogomir, Podjet Peter.

Gerovo: slovenski vojaki: Kunšič Janez in Janša Franc, Oorje pri Bledu; Habjan Rudolf, Dolnja vas; Lovrenčič Franc, Selo pri Zirovnici; Holozan Mišan, D. M. v Polju; Kveder Janez, Srednja vas pri Kranju; Osterman Miha, Luče pri Kranju; Oblak Franc, Tržič; Slapšak Marjan, Sv. Jurij pri Celju; Novak Franc, Dramlje pri Celju; Mavec Jože, Mirna peč pri Novem mestu; Fojkar Leopold in Hobič Leopold, Poljane nad Sk. Loko;

Vanovšek Rudolf, Celje-Pečeni; Lakota Stanko, Bohinjska Bistrica; Kotnik Zdravko, Mojstrana; Gantar Ivan, Smreče nad Vrhniko; Hočevar Janez, Nevlje pri Kamniku; Hrovat Andrej, Teharje pri Celju; Semrl Franc, Ponikva ob juž. železnici; Rus Anton, Crni vrh nad Sk. Loko; Letnar Franc in Podgoršek Anton, Koseze pri Vodich; Tomah Albert, Lisce pri Celju; Završki Leopold, Slivnica pri Celju; Kernik Janko, Leše pri Tržišču in Pajk Ivan, Košnica pri Celju.

Slovenski vojaki iz Zagreba: Martinšek Ivan, Vrhovo; Ključevšek Albin, Svibno; Pikec Teodor, Brezovica; Sojer Filip, Notranje gorice; Knez Vinko, Sv. Jedert; Turk Jakob, Orehek; Jakopič Avgust, Šmarjeta; Grkman Franc, Stranje; Rems Vencelj, Palovče; Dobrota Franc, Ljubljana in Franč Anton, Cirkovce.

München-Obennensing: Crnič Alojz, Hotujes Rudolf, Bedenj; Papič Anton, Kralj Anton, Geršič; Jakob Agnič, Jože Muc, Jože Šuklje, Martin Zlogar, Jože Zunič, Peter Balkovec, Peter Cernas, Nikolaj Demor, Nikolaj Simič, Jožef Adlešič, Janes Vidoč, Janes Rogina, Matlija Zagar in Jožef Anzelje.

Slovenski vojaki iz Novega Sada: Jernej Košir, St. Jošt; Janez Krušnik, Domžale; Jernej Rupnik, Zibrše; Tratnik Janez, Rovte; Maček Franc, Logatec; Nagode Leopold, Ravnik.

Geislingen Steige v Nemčiji: Redenšek Fr., Josip, Maks, Pavel, Zlatica, Maks iz Boštanja ob Savi.

Slovenski delavci iz Riemna pri Münchenu: Savor Jožef, Radovica; Slobodnik Janez, Bojanja vas; Fugina Jožef, Desnova vas; Bajuk Jožef, Radovica; Remec Peter, Livno; Madronič Jože, Sinji vrh; Orlič Franc, Gabrovec; Petriša Miko, Železniki; Pavel Kobe, Jelenja vas; Bajuk Janez, Radovica.

München v Nemčiji: Ptruša Miko, Pezdirc Anton, Vraničar Jožef, Orlič Franc iz Metlike; Kobe Pavel in Rudolf, obš. Stari trg ob Kolpi; Zapušek Ivan, Sv. Lenart nad Laškim.

Westfalen v Nemčiji: Franjo Pavkovič, Dolinar Alojz, Dolinar Alojzija, Lapaš Aleksander, Udovč Milan, Vuk Franc in rodbina Božič.

Castrop-Ranseele v Nemčiji: Borišek Franc iz Polšnika; Korošec Avg., Loče p. Konjice; Radič Anton, Sevnica ob Savi; Kočevar Simon, Konjice, Kolenc Anton, Mirna peč; Kolarič Anton, Martijanec; Gričar Gričar Franc in Borišek Hinko St. Jur p. Kumom; Pajer Liza, Črna; Jurjavčič, Račna; Pajer Martin, Soštanj; Maurič Paula, Črna; Klanšek Franc in žena Kristina, Požun Franc, Zvegljič Jože, Močivnik Vinko, vsi iz Sevnice; Legen Ignac Hožjan Ignac, iz Trnja v Prekmurju; Horvat Stefan, Bratonci, Prekmurje; Tkalec Stefan Lipa, Prekmurje; Kotar Jože, Završnik Jože, St. Jur pod Kumom; Udovč Franc, Lužar Anton, Tržišče, Dolensko; Plahuta Alojz, Štukovnik Maks, Vrtačnik Franc, Rimske Toplice; Ašič Franc, Rajhenburg; Godler Franc, Brežice; Štrus Janez, Sava p. Litiji; Jerina Jože, Dol p. Ljubljani.

Slovenski vojaki iz Kaina: Mirko Klun, Zamostec pri Sodražici, Češek Dominik, Sevnica ob Savi, Baydek Andrej Sv. Vid pri Cerknici, Kožar Jože, Dobropolje, Pivk Leopold, Ziri; Bonič Rihard, Kočevje, Krajnc Janez, Iga vas pri Soru, Smrtnik Lovro, Podobnica in še drugi Slovenci.

Slovenski vojaki iz Petrovega grada: Viršek Martin, St. Jurij pri Grosupljem; Kovačič Martin Pristava pri Sv. Emi; Korošec Pavel, Smartno pri Tuhinju; Kadivnik Alojzij, Sevnica; Hriber Jože, Pristava pri Krki; Pungrčar Janez, Trbovlje; Klinovšek Karel, Zabukovje pri Sevnici; Stražar Alojz, Vuzenica; Zorec Jože, Gabrije pri Stični; Kočevar Ciril, Krka pri Stični; Vidovič Franc, Špenko Ivan in Pešec Rudolf. Voščila tudi poročnik g. Jurko Mišič in narednik Bikič.

Priznanje nemškega korzula

Kraljevska banska uprava v Ljubljani objavila: Dne 3. t. m. se je pred svojim odhodom nemški konzul dr. Hans Brosch prišel osebno posloviti od bana dravske banovine. Pri tej priliki je obžaloval, da so nekatere tuje radijske postaje o slabem ravnanju z narodnimi manjšinami v Sloveniji širile vesti, o katerih neresničnostih in neosnovanosti se je mogel sam prepričati na mestu. Hvaležno je priznal korektno vedenje prebivalstva do Nemcev, njegovo pri- sebnost, treznost in ustrežljivost.

**V globoki veri, da pride za trpljenjem vstajenje, želi-
mo bralcem »Domoljuba« in sploh vsem Slovencem —
milosti polne praznike Vstajenja!**

Uredništvo in uprava

RADIO LJUBLJANA

Četrtek, 10. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12 Virtuozni (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14 Napovedi, poročila. 17.30 Slike iz Rima (plošče). 18 Violinski koncerti: gđe. Francka Ornik pri klav. prof. M. Lipovšek. 18.40 Plošče. 19 Napovedi, poročila. 19.25 Nacionalna ura: Belgrad govori. 19.40 Plošče. 20 Zbor orgelarske šole. 21.45 Koncert Radijskega orkestra. 22 Napovedi, poročila. Konec ob 22.20.

Petek, 11. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12 Haydn: Simfonija v d-molu (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14 Turistični pregled: Velika noč v hribih in dolinah, pa tudi v podzemskem carstvu. 19 Napovedi, poročila, objave. 19.25 Preludiji in melodije (plošče). 20 Prenos postnih pesmi iz stolnice. 20.30 Haydn: Sedem Zveličarjevih besedi na križu (Godalni kvartet). 21.15 Resni koncert Radijskega orkestra. 22 Napovedi, poročila.

Sobota, 12. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12 Praznični zvoki (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Koncert Radijskega orkestra. 14 Poročila, objave. 17 Prenos prosvetne Vstajenja od cerkve sv. Petra. 17.40 Orgelski koncert iz cerkve sv. Petra (g. prof. Pavel Rančigaj). 18.30 Nadaljevanje prenosa procesije. 19 Napovedi, poročila. 19.03 Debussy: Nokturni, simf. suite (plošče). 19.30 Beseda k prazniku. 19.40 Plošče. 20 O znanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). 20.30 Rad. kom. zbor in Radijski orkester. 21.15 Koncert Radijskega orkestra. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Plošče.

Nedelja, 13. aprila: 8 Jutranji pozdrav (plošče). 8.30 Fanfare. 9 Napovedi, poročila. 9.15 Verski

govor (msgr. Jože Jagodič). 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz Iranč. cerkve. 10.30 Praznične misli (plošče). 11.15 Koncert komorne glasbe (g. Vida Jeraj-Hribar, violina, g. prof. Karel Jeraj, viola, g. prof. M. Lipovšek, klavir. 12 Melodije iz operet (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Praznični koncert Radijskega orkestra. 17 Koncert cerkvenega zbora od cerkve sv. Jožefa. 17.45 Mozartove skladbe (plošče). 18.15 Tamburaški orkester (A. Karnelj). 19. Napovedi, poročila. 19.30 Ura slovenske glasbe in besede. Sodelujejo: Radijski komorni zbor, Radijski orkester. Iz svojih pesmi bere gđe. Vida Tauferjeva. 21.15 Violinski koncert g. Fanike Brandl-Jevdjenjčič pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Resne in vesele (plošče). Konec ob 23. uri.

Prav za velikonoč bo praznovala 80-letnico svojega rojstva, čila in zdrava, trdna kakor dren in delavna od ranega jutra do pozne noči. Kar težko pogreša vsakotedenskega »Domoljuba« in če se slučajno zakasni, je že kar hudo. Prav iz srca ji želimo, da bi »Domoljuba« še dolgo vrsto let v miru in zadovoljstvu prebivala.

Ponedeljek, 14. aprila: 9 Jutranji pozdrav. 9.15 Slavnostna glasba (plošče). 9.45 Verski govor (g. dr. Ciril Poločnik). 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11 Spored jugoslovanske glasbe (Radijski orkester). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Koncert za rog-solo ob spremljevanju klavirja (g. Fr. Capponi-Ušak, g. prof. M. Lipovšek. 14 Otroška ura »Pesem vstajenja« (kramlja g. Vinco Bitenc) do 14.30. 17 Kmetijska ura: Skrbno negovanje rastlin (g. inž. Rado Lah). 17.30 Cisermanov kvartet in Sestre Stritarjeve (pri klavirju g. prof. M. Lipovšek). 19 Napovedi, poročila. 19.25 Nac. ura: Zagreb govori. 19.40 Narodne pesmi (plošče). 20 Operetna glasba. Sodelujejo g. Dračica Sokova, g. Ado Darian in Radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec. 21.30 Pisana vrsta (plošče). 22 Napovedi, poročila. 22.15 Prenos lahke glasbe iz bara Nebotičnik. Konec ob 23.

Torek, 15. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12 Za vsakega nekaj (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Šrnel »Ljubljana«. 14 Poročila. 17.30 Pomlad prihaja (plošče). 18 Samospevi g. Romana Petroviča, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. 18.40 Genij Petra Velikega (g. Fr. Terseglav). 19 Napovedi, poročila, objave. 19.25 Nacionalna ura Ljubljana govori. 19.40 Plošče. 19.50 Gospodinjina posvetovalnica (g. Helena Kelhar). 20 Reprodiciran koncert simfonične glasbe. 21.15 Koncert za violo (g. prof. Ladislav Miranov) ob spremljevanju klavirja (g. prof. Marijan Lipovšek. 22 Napovedi, poročila. Konec ob 22.20 uri.

Sreda, 16. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12 Češke popevke (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Pisana trata (plošče). 14 Napovedi, poročila. 17.30 Zlata Gungjenac poje (plošče). 17.45 Mladinska ura (a) Delaj z nami (g. Miroslav Zor (b) Delavec, moj drug (g. prof. Fr. Vodnik). 18.40 Bast delavskega stanu (g. Pernišek Franc). 19 Napovedi, poročila, objave. 19.25 Nacionalna ura: Vojaške oddaje. 19.55 Uvod v prenos. 20 Prenos iz ljubljanske opere v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar). v II. odmoru: Napovedi, poročila. Konec ob 23. uri.

Okoli 150.000 angleških vojakov se je izkrcalo v Grčiji v peloponeški lukii Volo, trdi švicarski list »Bund«.

Rabljeva roka

Angleško spisal J. Fletcher Ray.
Poslovenil Franc Poljanec.

Pilat je, obličen v svojo bogato uradno no-
bo, sedel na slokoščenim sodni prestol. Jetnik je
stal z obrazom proti njemu. Jaz sem stal na
njegovi desni, Probus na njegov levi, drugi
so pa stopili zadaj v vrsto. Pilat je vstal, dvig-
nil roko za molk, se obrnil h Kajfu in vsem
zbranim duhovnikom in vprašal:

»Kakšno tožbo imate zoper tega človeka,
da mi ga morate pripeljati prav to uro?«

Kajfa je odprl svoje tanke ustnice. »Ko bi
ta ne bil hudodelec, bi ti ga ne bili izročili.«

Pilata sem videl velikokrat in vedel sem,
da je bil na velikega duhovnika besen.

»Vzemite ga in sodite po svojih postavah!«
Nato je Kajfa šepetaje govoril z Anom in
glasno dejal:

»Mi ne smemo nikogar usmrtiti, kakor ti
Pilat dobro veš.«

»Pojdimo,« je dejal namestnik in dal zna-
menje, naj jetnika popeljemo v sodno dvorano.
Preden smo pa še odšli, je Kajfa pristopil k Pi-
latu in mu skrivaj govoril na uho.

Tako smo odšli v sodno dvorano Pilat,
Probus in jaz. Pilat in jetnik sta se umaknila
nekaj korakov stran. Govorila sta nekaj, česar
nisem mogel slišati. Zdelo se mi je pa, da ga
Pilat izprašuje. Pogledal sem Proba. Videl sem
na njegovem obrazu izraz, kakršnega sem ti-
sočkrat gledal na obrazih v areni. Bil je izraz
človeka, ki opazuje človeka, borečega se z
besnečo zverino in pase jalovo radovednost,

koliko časa bo boj trajal, in ali bo zabava pre-
lila mnogo krvi.

Oči sem obrnil proti onima dvema, ki sta
stala posebej. In kar takoj sem inel čuden ob-
čutek, da je ta v bleščeci opravi jetnik, in da
oni v raztrganem belem oblačilu in s krvave-
čim čelom sedi za sodbo nad njim. Kako mi
je ta čudna misel prišla, ne vem. Saj je Naza-
rečan tam stal z zvezanimi rokami in govoril
le tiho in pokojno. Zdi se mi pa, da je v Pi-
latovem obrazu bilo nekaj več kakor jalova ra-
dovednost, eji nekaj kakor spoštovanje, sko-
raj kakor strah. Jetnik mu je — ne vem, kaj —
pravil čisto po tilkem in ga med tem gledal. In
prav ko sem opazoval, je moj gospod smrtno
prebledel, se obrnil stran in grizel ustnice. To-
ženc se ni ganil, oči pa z njega tudi ni obrnil.

Nato se je Pilat zasukal, skomizgnil z ra-
meni in se zasméjal.

»Resnica!« je rekel, »kaj je resnica?« In
se zopet zasméjal. Toda zapazil sem, da je
njegov smeh bil votel in da mu je glas bil
razkav in truden; takega glasu pri njem prej
nisem bil vajen. Tudi mi si ušlo, da njegove
oči med govorjenjem jetnika niso gledale.

»Pojdivale« je rekel Pilat, in prišla sta
proti nam in bla vem na sodni dvor.

»Pri Jupitru!« je dejal Probus, »ali si vi-
del? Pilat se ga boji. Denar stavim, da šakale
za truplo ukani. Šla sva za njima.«

Ko sva prišla iz sodne dvorane, je vstal
hrup kakor velike množice. Drhal je narasla
četvero. Bal sem se za mir v mestu. Pilat je
znova dvignil roko, pa je nekaj časa preteklo,
preden so kriki zamrli. In venomer je vstajal
in naraščal hrum kakor odmev sledi za gro-
mom. Vendar Pilat ni izpregovoril besede, do-
kler ni bilo vse tiho.

»Jaz na tem človeku ne najdem nobene
krivde.«

Za trenutek je nastala smrtina tišina, nato
je udarilo rjovenje kakor povodenj.

»Proč z njim!« jih je kričalo mnogo.
»Kril Kri! Njegovo kri nam daj!« je tulila
sodra.

»Križaj ga!« je ves iz sebe besno zakričal
eden izmed duhovnikov, ki so ostali s Kajfom.

»Narod hujska po vsej Judeji in Galileji,
odkoder izhajaj.«

Pilat se je hitro obrnil in možj pogledal.
»Ali izhaja iz Galileje?« je prašal.

»Da,« je rekel duhovnik, »Galilejec je.«

»Potem je pod Herodovo oblastjó,« je dejal
Pilat.

»Peljite ga k Herodu; mene nikar več z
njim ne vznemirjajte.«

In brez vsake druge besede je z »so naglico
odšel v sodno dvorano. Ko je šel mimo mene,
sem opazil, da se mu je roka tresla.

4. poglavje.

Ko je moj gospod Pilat odločil, naj jetnika
peljemo pred Heroda, mi je Licinij ukazal, naj
ga peljem (ja pod strogim varstvom. Vesel sem
bil, da sem imel kaj početi. Rajši sem si pot
oral skoz to gnečo preklinjajočih ljudi, kakor
da bi stal in strážil šakale, ki so lajali za svoj-
jim plenom. Ni bila lahka naloga si skoz množ-
čico pot izsiliti, toda mi smo se te reči lotili z
vso odločnostjo, in marsikatero smrdljivo, po-
teče se telo je toliko bolj zbolel suneč moje
sulice. Pogled mi je ušel za Rufa na moji des-
nici, in opazil sem, da v svojem ognju niti pi-
čico ni zaostajal. Okrog nas so se gnetli, kleli
in kričali, saj so se jetnika skušali polastiti.
Pa so poskušali zastonj.

»Ali si ranjen?« je rekel Rufus, ko sva se
skoz prešla.

»Ne, sem odvrnil in se zasméjal. Velik del
drhali nas je sledil, klel in se posmeboval, ven-
dar se nam pa na dolžino kopja niso upali pri-
bližati. Kar nekam žalostna sem bil, da je

Vstajenje

Peter Vencelj je utrujen slonel na ograji mosta, pod katerim je bobneče drla reka. Samotni mož je gledal v peneče se pomladno vodovje. Ob robu so cvele že kalužnice, vrbove mačice pa so si dajale po soncu obsevati svoje srebrne kožuške. Nobena sapica se ni ganila v zraku in nebo je bilo čisto modro. Vse je bilo silno mirno, le reka in otrok človek ne. Bila sta brez miru in zato ju je vleklo skupaj. Mož je stal tu že nekaj minut in premišljal, ali bi ne bilo dobro, ko bi skočil v kipečo se reko. Tedaj se je dvignil njegov pogled in zdrknil čez travnike proti gozdu. Nato je zmajal z glavo:

»Enkrat moram le domov... saj pride še prav... in rabili bodo denar...«

Tako je odšel in reka za njim se je smehljala. Pa tudi nebo nad njim se je smejalo, prijazno, ne da bi se rogalo.

Ko je napravil kakih tisoč korakov in prišel v gozd, je spet obstal in se naslonil ob drevo. Hoja ga je utrudila. Ze dve leti je neprestano sedel. Ze dve leti ni videl gozda, ni prosto dihal in ni mu bilo dano občutiti vonja

cvetlic. Le ptice je včasih videl, ko so visoko v zračnem morju preletale dvorišče kaznilnice. Tedaj — to je bilo najhujše! — tedaj ga je prevzelo strašno domotožje; tedaj bi vpil, rohnel, prosil milosti, samo da bi užival prostost, le tja bi hotel, kamor so letele ptice... v gozd... domov.

Dve leti! Dve celi leti sedeti v zaporu! Mar ve kdo, kaj je to, če ni sam tega doživljal. Biti dve leti zaprt, je grozno, je smrtna muka. Najhujši dnevi so tedaj, ko pride Božič ali Silvestrov dan ali Velika noč in ko pridiga kaznilniški kurat, da si človek, pa vendar nisi. In ne več več datuma, pa se kar tako spomniš, sedaj pa ima rojstni dan morda mati ali oče ali žena ali kateri otrok. Vse to je hudo. Toda najhujša dneva sta onadva, ko prideš v ječo in ko odhajaš iz nje.

Peter Vencelj se je prijel za čelo. Gozdne vonjave so ga skoraj omamile. Prej je bil vsak dan v gozdu, do dne, ko je pobil paznika. Paznik! Ta mora imeti pač železno črepinjo, ker sicer bi bil poginil kot miš. Toda prebolel je: se je ostal živ; sedaj pa tudi on sedi v ječi.

Kaj je že rekel danes ravnatelj kaznilnice?

»Peter Vencelj, vaš nekdanji paznik je bil podlež, ki je goljufal svojega gospodarja kot svoje ljudi. Toda, Vencelj, kdo sme dvigniti roko zoper svojega bližnjega. Življenje človeka je sveto. Sedaj, Vencelj, pa smo vam zadnje leto kazni izpregledali. Zaslužite si to milost. Postanite vrl mož in zdržite se žganja.«

Zganje! Nič več ni vedel, kako diši žganje. Pozabil je, kot je pozabil, kakšen je gozd. Ko bi mu le ne bilo treba domov... Sicer je po tem tako hrepenel, sedaj pa, ko je šel domov, se je bal.

Moral je zopet pred sodšče, pred sodišče svojih dragih. Tiho in vprašujoč ga bodo po-

gledovali: »Kaj si storil?« In vsa soseska bo sedela v sodnem zboru; stokrat bodo govorili o obtožnici, pripovedovali o njegovem grehu, ga povečevali, govorili o njem od ust do ust, le branila ne bo.

Zakaj je bil tam doli tako v strahu?

»Pomiloščen!«

On pa se je zasmel, da je odmevalo po gozdu. Če gre človek domov, je res dobro, toda moral bi biti brez čuta za čast, sicer gre domov tako, kot bi šel v pekel. In vendar je moral domov. Moral je, da vidi, kako je vse. Niti enkrat v teh dveh letih mu niso pisali. Mogoče je bila njegova hišica prodana, njegovi pa so šli po svetu. In žena ga je pač tudi pozabila. Ne bi ji bilo težko.

Ivanka! Kako ljubko deklica je bila in kako zal fant je bil nekdanj on. Takrat je služil pri konjenici in prihajal na dopust. Potem pa? Zganje, presneto žganje! Nič bi ne bilo čudnega, če bi si ne želela več pijačca, ki jo je tepel.

On pa je hrepenel po njej, težko, težko hrepenel po njej, in stara mrtva ljubezen je zopet zaživela v njem, vprav tako kot takrat, ko sta bila oba še mlada.

Najbolj je hrepenel po otroku, po mali Anici. Bila je njegova ljubljena: nje ni nikdar tepel; ona se ga tudi ni bala. Zdaj hoče v sedmem letu in hodi v šolo. Kako ljubka mora biti ta mala poskočna stvarca, ko nosi šolsko torbo. Vesel bo, ona pa... Saj njej ni nikdar nič žalega storil, nikoli. Vesela bo, da je ata spet doma. Ne pa seveda fant: njega je zelo tepel. On bo torej deset let star. In tretji otrok mora biti tudi že na svetu. Ali je deček ali deklica? In kako so ga neki krstili?

V svojih mislih je Peter Vencelj hitro prišel in nenadoma obstal pred svojo hišico. Bila je velika sobota, poznega popoldne. Aprilsko sonce je toplo sijalo, zlatilo hišice ter poljubljalo na vrtu hijacinte in rumene narcise. Peter

rvanje bilo končano. To gibanje me ni malo olajšalo.

»Da, pa ti si ranjen, je rekel Rufus, in takrat sem spoznal, da mi je kri lila v oči in da mi je glava bila težka.

»Kako je do tega prišlo?« sem ga spraševal. Smejal se je.

»Videl sem hebrejskega psa — kamen je vrغل — pomarančo debelega, pa se je dobro skrival za drugimi, sicer bi ga bil zgrabil. Naprej! Scipio! V palačo! Doživel si hujše reči, kakor je to.«

Tako sva šla proti hiši Heroda Antipa.

Kaj se je godilo tam, ne vem, ker sem si moral obvezati glavo. Kri mi je lila v oči, da nisem mogel gledati. To pa je vem: ko so jetnika pripeljali ven, je bil zelo zdelan. Ze naprej sem mislil, da bo od Heroda malo usmiljenja pričakovati. In nisem se motil. On in njegovi vojaki so ga zasmehovali in vanj pljuvali in ga oblekli v belo kraljevsko obleko. Opazil sem, da mu je rana na glavi znova krvavela. Če bi ne bil stegnil roke in ga opral, ko smo šli po stopnicah doli, bi bil na tla padel.

Zunaj palače nas je čakala drhal. Nekateri so stekli proti pretoriju z novico, da se vračamo. Rufus je svojo sulico oprjel krepkeje, jo stresel in se zasmeljal.

»Znova se začenja, moj Scipio!« je dejal, »zlatje bo pa tršac.«

Le kje, sem mislil, so ti, ki za tem prerokom hodijo? Gotovo ga vsi niso zapustili. Zavili smo dol po tesni ulici, ki pelje po stranskih potih (vračali se namreč nismo po poti, po kateri smo bili prišli, iz strahu, da nas čaka večja drhal) in pred seboj smo videli nekaj mo-

¹ Rimljani, ki so se potegovali za odlične službe, so nosili belo obleko (candidus-snežno bel). Herod je smešil Jezusa, da je kandidat za kraljevsko oblast, da se zanjo poteguje.

skih in veliko žensk, ki so si skušali pot utreti proti pretoriju, pa so poskušali zastoj, zakaj tam so jih zganjali nazaj. To so bili veliki možaki nižje vrste, ki so jih, mislim, nalašč zato sem poslali. In zasmeljal sem se, ko sem med njimi zagledal enega, ki je bil nizke postave, pa sedel na plečih Egipčana skoro moje velikosti, ki si je s silo skušal napraviti pot skoz gnečo. Suženj je zelo junaško pritisikal naprej, med tem ko je oni na hrstu s palico, ki jo je imel, učinkovito mahal krog sebe.

»Minimus jaha Maksimac!« se Probus norčeval. »Krepko udari, možiček! Fantje, ali ste kaj enakega videli v areni? Glejte! tamle gre Bartinej. Za njimi Naprej!«

In naprej smo hiteli. Ni bilo dolgo, pa smo prešli skoz drhal, saj so jim bila toporišča naših sulic presneto malo všeč, mi pa z njimi tudi nismo bili preveč vljudni. Bartimej in ta, ki je bil Egipčanu zlezal na pleča, (»Kie, je dejal Bartimej, »ni bil nihče drugi kakor Zabej«) sta jo udrla za nami, večji del moških in vse ženske je pa gneča od nas ločila.

In tako smo šli proti pretoriju. Rufus je šel z menoj v sodno dvorano, da bi Pilatu izročil Herodovo sporočilo — on je namreč imel skrb za jetnika, dokler sem jaz negoval rano.

Moj gospod Pilat je pred seboj imel tablico, ki jo je bral kaj slabe volje; ko sva prišla blizu, jo je vrغل od sebe in se obrnil proti nama.

»Slišim, da sta mi ga nazaj pripeljalac, je dejal na vso moč razjarjen.

»Kaj pravi Herod?«

Rufus mu je izročil sporočilo. Kaj se je zgodilo pozneje, ne vem. Ko je namreč Herodovo pismo prebral, se je obrnil proti meni.

¹ Najmanjši jaha Največjega.

² Rimljani in Grki so kratka pisma pisali radi na povročene tablice.

»Tole z vso naglico nesi gospé Klavdijic. In vzjel je neki pergament, ga započutil in dal meni.

»Ti pa počakaj!« je ukazal Rufu, »o tem te hočem še prašati.«

Takoj sem odšel v palačo. Klavdija Prókula, žena mojega gospoda Pilata, me je sprejela v svoji gostinjski sobi. Tako je bila blede, da sem kar obstrnël. Dragulji na njeni lepi postavi so pa sijali kakor sonce popoldne.

»Tebi ni dobro, gospac, sem se drznil reči. »Ne, Scipio, in se je nasmehnila, pa solz ni mogla skriti.

»Nisem bolna, ampak strašno me vznemirjajo grozne sanje, da ne morem počivati. Spati si ne upam, sicer se mi bo zopet sanjaloc.

Roke si je položila na oči, kakor da jih hoče zakriti pred svetlobo dneva.

Prej sem napisal, kako sem svojemu gospodu Pilatu rešil življenje, pa še moje zraven ni bilo v majhni nevarnosti. Od tistega dne me je namestnikova družina zelo cenila. Klavdija Prókula me je vedno gledala zelo naklonjeno, vendar pa je bila hladna in hkratu v primerni dalji. Nikdar nisem mislil, da bi jaz ali katerikoli možki izvemši samo Pilata, kdaj gledal njene solze. V meni se je zgenilo srce, ko sem tako ženó videl v tako bridkem stanju. Obrnila mi je hrbet, da bi ji ne gledal v obraz, vendar pa si nisem mogel kaj, da bi ne videl, kako ji je vse telo drgetalo.

Urno se je zasakala proti meni.

»Nikar se zame nič ne meni, vsa sem razmišljena. K svojemu dospudu se vrnic.«

Vzdignil sem sulico in šel proti vratom.

»Scipio!« sem zaslišal njen glas; toda glas njenemu ni bil nič podoben; govorila je kakor človek, ki je v velikem strahu. Obstal sem in se proti njej obrnil. Stala je s široko odprtimi očmi, roke je držala na prsih. Opazoval sem naglo dviganje in padanje njenih prsi. Dihala je, kakor človek, ki je daleč tekel.

Vencelj pa se ni ganil. Krepko se je oprl ob svojo palico in dve solzi sta mu počasi privreli iz oči.

»Kaj pa hočete?«

Tukaj... to je bil dom!

Kakor tat se je priplazil bliže. Skozi vrtna vratica je stopil in pogledal skozi okno. Težak vzdih olajšanja se mu je izvil iz prsi. Njegovi dragi žive še tukaj. V sobi je stalo pohištvo in neki fant, Konrad, ki se je igral z majhnim otrokom. To je bil pač novorojenček.

Trenutek je mož tiho stal, nato pa šel v bobo. Zbral je vse sile, da bi se zdelo, da je miren.

»Dober dan!« je rekel tiho in v skrbeh, ko je vstopil. »Ali je mati doma?«

Deček je začudeno pogledal.

»Ne, mama je v cerkvi. Velika noč je.«

Deček ga rí več poznal. Dve leti je dolga doba in Peter Vencelj je prej nosil lepo brado in dolge kodraste lase.

»Kaj bi radi?« je ponovil deček, ker je mož ves zbeigan in pobledelega obraza stal kot kip.

»Jaz... hotel sem le... le poprašati, kako se imate?«

Konrad je silno začuden.

»Kako se imamo! Dobro nam je!«

»Toda... toda brez očeta ste vendar?«

Fant je mračno pogledal na tla.

»Ne rabimo očeta!«

»Ali ne bi rad videl, da se vrne?«

Mali je krepko odkimal z glavo.

»Tako se imamo boljše. Vsaj ne bo zapil vsega, kar mati zasluži, in tepel nas ne bo. Mnogo boljše je, odkar ga ni.«

Tuji mož se je trdno prijel za omaro in strmel v dečka. Končno pa je le privrelo iz njega: »Toda tvoja sestra Ančka bo pa vesela očeta!? Kje pa je ona?«

Tedaj pa je mali otrok zajokal.

»Bodi tiho, Anica, bodi tiho. Kaj ne tudi

ti se ne veselíš očeta? Saj ti ga sploh ne poznaš.«

Peter Vencelj je izbuljil oči.

»Ta otrok vendar ni Anica? Mora biti pa že večja!«

»Da, ona druga! Toda je umrla. Tedaj je ravno prišel na svet drugi otrok, in takrat ga je mama dala krstiti tudi za Anico.«

»Umrla je! Anica, da je umrla? Ljuba, preljuba Anica pa umrla. O moj ljubi Bog, lju-bi moj Bog!«

In postavni mož je začel naglo jokati. Otrok je spet zajokal in deček je osuplo gledal ihtečega moža. Spomnil se je nečesa, kar mu je mrtvilo srce.

»Vi... saj vi ste vendar oče... Bojim se vas... na pomoč! Matil! Na pomoč!«

»Konrad, bodi tiho! Ne vpij vendar, Konrad, na pomoč. Nič vam nočem! Saj spet odhajam! Glej, imam že kljuko v roki. Nehaj vendar vpiti. Hotel sem vas le videti enkrat.«

Deček je nehal vpiti, kljub temu pa se je plašno ihteč stisnil s svojo sestrico k steni.

»Konrad, zakaj pa je mala Ana umrla?«

»Zaradi davice. Ravno štirinajst dni po-

tem, ko ste... ko je oče odšel. In potem se je čez štiri tedne rodil drug otrok. In temu je spet ime Ana.«

»Ali ste imeli vedno dosti jesti, Konrad?«

»O da, to že. Boljše nam je kot prej.«

Deček ni niti malo popustil od bridke resnice.

»Ali nočeš, Konrad, da ostanem tukaj?«

Ta pa je pogledal plaho vanj in odkimal z glavo.

»Bojim se!«

»In... kaj pravi mati?«

»Ne vem... nikoli ni nič rekla. Dobro ji je tako.«

»Potem pa spet grem... Shrani ta mož-njiček... zapri ga v omaro... je denar v njem... daj ga mami, da vam kaj kupi... in reci, da jo pozdravljam. — Ančka, daj mi roko.«

S strahom je položil otrok ročico v moža-kovo desnico. On pa se je nežno sklonil k otroku, ga poljubil na oči ter šel iz sobe.

Zunaj sredi gozdne poti je stal nepremično in tiho. Pregelni in spodili so ga od doma, preklela so ga usta lastnega otroka! In niti ugovarjati ni mogel, zaakj otrok je imel prav. Kam sedaj, kam? O, da bi bil v kaznilnici, v ozki zamreženi celici. Bilo bi boljše kot tu v prostem domačem gozdu. Globoko spodaj je reka vabljivo pela svojo pesem. In že je pristuhnjl tja dol s skrivnostno se žarečimi očmi.

Tedaj pa je vendar prišlo do njegovih ušes lepše petje, zaslišali so se glasovi ljudi iz do-line.

Topo se je siromak zgrudil na kamen ob cesti. Tam doli so bili veseli, odrešeni ljudje; zanj pa ni prišla zmagaja; stal je sredi noči in smrti. Družina Kristova doli pa je pela dalje in osamelemu je bilo malo lažje.

Noč mu je odprla pot; napravil si je načrt za prihodnost. Odšel bo v mesto, delal bo in kar bo zaslužil, pošlje svojim dragim. Po-tem jim ne bo treba več gladovati in se ga

Smola barona Dorivala

Ravnatelj je sedel pred veliko pisalno mizo, s hrbtom proti oknu, ki je bilo zastirto z zavesami in prevlekami, da je bilo kar mračno v sobi. Na pisalni mizi je bil velik kup spisov.

Ko je Dorival vstopil, je Zobec vstal in se globoko priklonil. Bil je visok in mišičast, okusno napravljen in je razumel, kako se pridobi zaupanje. Glas mu je bil kakor narednikov. Imel je navado, da je povedal, kar je povedal, kratko in določno.

»Sedite, gospod Samostrel, in razložite kar moč kratko, kaj vas je pripeljalo k meni.«

»Hm — Poznate nekega Emila Šepca?«

»Mislite si, da ga ne poznam. Potem mi namreč zadevo bolj jasno razložite;« pravi ravnatelj previdno.

»No, gospod Emil Šepec je cigan. Krade po hotelih, slepari z ženitbami in tako dalje. Silno ga išče cel polk domačih in tujih uradov. Pa policija ga ne dobi. Ampak mene so že nekajkrat zaprili! Možakar mi je namreč neverjetno podoben. Naravnost kot dvojnik je. Dal sem si sicer tole legitimacijo napraviti — in da detektivu pisanje, ki mu ga je dala policija, da ga pogleda.«

Zobec ga bere z velikim zanimanjem, pre-skusi že iz navade, če sta podpis in pečat pristna, in mu ga vrne.

»Ta legitimacija vam popolnoma zadostuje, da ste varni pred sitno policijo. Utegne pa se zgoditi, da vas ljudje, ki jih je Šepce osleparil, zamenjajo z njim. Se vam je takšna pomota že kdaj pripetila?«

»Zalibog, že. Saj zato se obračam na vas — Ravnateljju pove, kaj vse se mu je pripetilo v hotelu Pod lipami. »Zadeva mi postaja že prenadležna!« konča. »Vaš zavod naj tega Emila Šepca poišče in izroči policiji.«

»Gospod ravnatelj Zobec je napeto poslušal.«

»Težka naloga! pripomni. »Policija takih ljudi kakor je Šepce ne ujame nikoli.«

To je povedal, kakor da je pribito.

Ko ga je Dorival o pohajkaču kolikor toliko že poučil, se je nenadoma naredil, da Emila Šepca pozna kakor svoj žep in da je on edini, ki ima moč, da prebrisanega sleparja ujame. —

»Glejte, gospod Samostrel, Šepce vedno tako nastopa, kakor da je iz visoke družbe. Saj je pa tudi za to. Odlična zunanost. Gotovost. Hladnokrvna predrznost. Deluje samo v najboljših krogih. Plemtvo, denarna aristokracija. Tu tiči zajec. Tam ga policija rada ne išče. Tam se taki nepridipravi bolj varni kakor krovček vrh zvonika. In prav takšne zadeve so naša specialiteta. Imamo namreč zvezel! Imamo

svoje izkušnje!« se samozavestno smehlja.

»Ampak —«

»No — kaj, ampak?«

»Saj — tako zasledovanje je drago. Ste o tem že kaj premišljevali, gospod baron?«

»Seveda sem!« se nasmehne Dorival.

»Sijajno, sijajno!« si misli ravnatelj. »Je že o tem premišljeval!« Kar žarel je.

»Saj,« nadaljuje, »do kakega Emila Šepca ne prideš v beznici ali dalmatinski kleti. Tedaj moramo na noge spraviti naše najboljše ljudi — opazovati igralnice v kopalniščih — biti povsod, kjer se odlični ljudje zbirajo... No, — saj imamo dostop!« se spet samozavestno smehlja.

»In zdaj čisto trgovsko — če dovolite, gospod baron...«

»Prosim!«

»— kajpak mi je nemogoče, da vam stroške vsaj približno navedem. To bi bilo nepremišljeno poslovanje, ker moram računati z nepoznanimi možnostmi, za uspeh — vam pa dober stojim —«

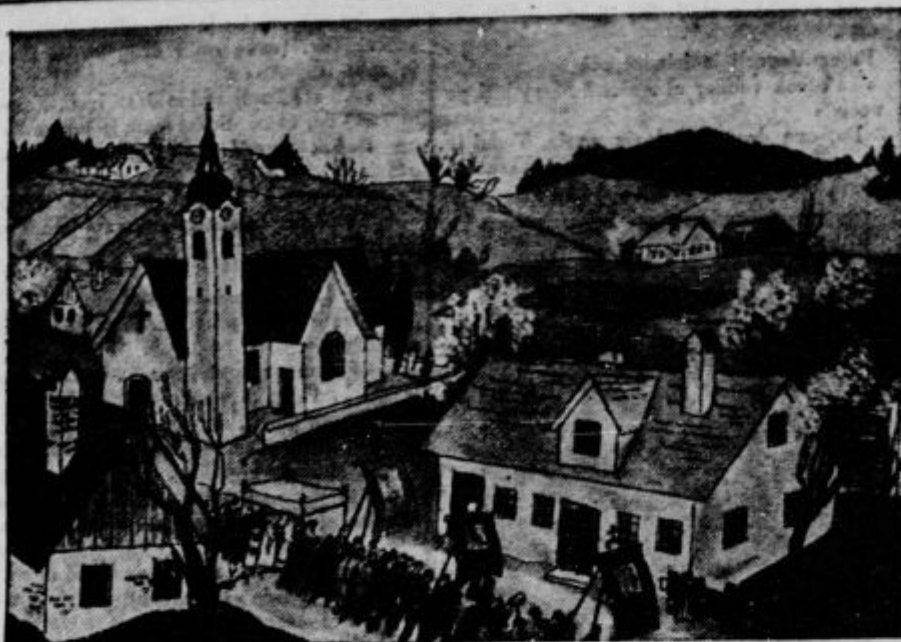
»Poglavitino!«

»Dober stojim! Najbrž je pa vsekakor — in potrebno za uspeh — da bomo imeli velike stroške —«

Gospod ravnatelj Zobec je strmel v svojega varovanca in brez sapa čakal.

»Velike!«

»Zelo, zelo velike!« Izračunal je z neznan-sko hitrostjo. Dva tisoč? Tri tisoč? Varovanca je prijemalo... Zobec je lovil sapo. Naposled je prišel do zaključka, njega vrednega, kajti bil je v svojem poslovanju izredljiv. Ali — ali...

ljudi ne več bati. Kaj pa naj bi tudi sicer? Anica, njegova ljubljenska, edino bitje na zemlji, kateremu ni storil nič žalega, je mrtva. Umrla je štirinajst dni potem, ko je on odšel.

In tedaj si je podprla z obema rokama glavo in obudil za svojega otroka pozen spomin in molitev. Nihče ga ne bo motil; žena je doli v cerkvi, pobožnosti pa še ne bo kmalu konec. On pa si le za trenutek odpočije. Utrujenje. Konrad mu ni ponudil stola. Samo malo naj si odpočije! Potem gre!

»Peter, Peter!«

Tedajci stopi predenj njegova žena. On pa skoči kvišku in strmi vanjo.

»Peter, kje si se vzela? Saj tvoj čas še ni minil. Ali si — ali si ušel?«

»Pomiloščen sem — kralj me je — imam listino v žepu.«

»Pomiloščen! Peter!«

In plane k njemu, da bi ga objela. Toda on se ne gane.

»Jaz spet odhajam, Ivanka!«

»Ti greš? Kam — kam greš?«

»Ne vem. Bojite se me vendar. Niste hoteli, da spet pridem domov! Konrad pravi — Konrad je silno začuden.«

»Da, in sedaj grem proč. — Kar bom prihranil, vam pošljem! Konrad pravi, da se imate boljše, če me ni.«

»Ne, Peter, ne greš. Niti za en dan. Naš si. Tu ostaneš, Peter. Ni res, da nam je bolje, če tebe ni; ni res!«

»In tako vam moram povedati — gospod baron — je spraval iz sebe, »da bo vse prav, če nam daste predujma — recimo — pet tisoč dinarjev za stroške in obhodke!«

»Dami!« pravi Dorival in napiše ček, kolikor je zahteval Zobec.

Tako je bila poglavitna reč končana.

Zobec ga je še nekaj zasliševal. Ravnatelj je bilo posebno na tem, da spozna ljudi, ki s šepcem osebno občujejo, in Dorival mu je ime noval gospo Mucovo in vratarja v hotelu ter se poslovil.

Gospod ravnatelj Zobec se je vrgel kakor je bil dolg in širok v naslonjač in globoko dihal.

»Ahhh!« je zazelal. »Ta kupčija bi bila sklenjena!« Prižgal si je viržinko in kadil.

4.

Cela kolona cestnih pometalcev je porivala v obliki klina po cesti dolge metle in pometala nesnago in mlake v kanale.

Dorival je dospel na Pariški trg, si zavihal kožuhov ovrtnik, dal pod dežnik svoj svetel klobuk in hotel prečkati cesto. Da bi pometalce pustil mimo, je za trenutek obstal na robu pločnika. Nehotoma se je ozrl in zapazil, da se je postavil nekaj korakov za njim srednje visok mož v temnorjavem plašču in s črno klapeto. Zavihane brke, srep pogled, bikovka s svinčnim ročajem v roki — Dorival je vedel, da ima pred seboj tajnega policista ali bolj za seboj. Poznal je še prevač te vrste ljudi.

Dorival je vedel, da je vtaknil legitimacijo v notranji žep. Za trenutek mu je šinila misel, da bi šel do možakarja in mu povedal, da bi čas za državo koristneje porabil, ko bi se posvetil preganjanju resničnih hudodelcev. Pa si je rekel: ne. Čemu bi se spuščal v dolge po-

govore z možem v tako grdem vremenu? Zurno prečka cesto. Pogled izpod dežnika mu pove, da gre možakar za njim.

Onstran ceste so vstajali v meglenem somraku snežink težki obrisi »Carskega dvorca. Tam pijejo zdajle čaj in je življenje notri v polnem razmahu. Tjakaj je hotel. Potopiti se v valove elegantnega sveta, ki je imel navado, da se je ob tej uri tam zbiral. Naj preganjalec zunaj čaka. Neprijetno delo v takem vremenu. Nasmehnil se je, ko je pomislil, kako bo redar rentatil, ko si bo na cesti zmočil in prehladil noge. Možakar si vendar ne bo upal priti med goste v uniformi. Če bo vztrajal dve uri na mestu, dobro, mu Dorival pokaže legitimacijo. Ali bo zijal! Ali se bo jezil!

Kar dobro mu je delo, ko je stopil v čajnico. Postrežljiv natakar mu je odnesel klobuk in suknjo v garderobo, drugi mu je prinesel čaj in pecivo.

Dorival si je prižgal cigareto. Misli so mu romale. Ni bilo prav za prav grdo, da je uradnika, ki je vendar izvrševal svojo dolžnost, tako pobalinsko na led speljal? Bi ne bilo bolj prav, da bi mu bil odkrito povedal? Kaj more mož, da je gospod Emil Sepec tako zelo podoben baronu Samostrelu? Ta Sepec!

Saj — in sploh! Stotnika Potokarja je zadnje čase vsega služba tirjala. Če bi bilo le res. Morda se je pa s službo samo izgovarjal, da bi mu ne bilo treba iti h konzulu Rožiču. Zdi se, da hoče res preprečiti, da bi se sestal z lepo Ruto. Preneumno! Pa kdo bi mu za zlo vzell Preneumno —

»Prosim, bi morda hoteli gospod konzul kar tukaj prostor vzeti! Za gospodično prinesem takoj stola!«

Z vsa ljubeznijo se ga oklene.
»In tudi če bi me še tepel, moraš ostati tukaj.«

»Ivanka, žganja ne pijem več. In tepel ne bom nikogar. Mene je Bog udaril.«

Drži ga objeta in ga gleda; pripoveduje mu: pa nič žalostnega, nič obtožujočega, ne, le o prihodnosti in kako bo lahko vse dobro. In blagruje usodo, da ji je neka žena v cerkvi pošepnila, da je videla prihajati Petra domov, tako da ga lahko še sreča. Ne bi prenesla, če bi odšel.

Spodaj v dolini pa pojejo ljudje: Zahvaljen Gospod Bog.

Jutri je Velika noč.

(Paul Keller.)

Smartno pri Litiji. V vsak Vintarjevec je umrl posestnik Ignacij Simončič. Bil je dober katoličan ter vedno zaveden pristaša SLS. Bil je delaven član v raznih društvih ter dolgoletni naročnik Domoljuba, katerega je vedno rad prebiral. Naj počiva v miru!

Natakar je govoril te besede prav blizu Dorivala.

Ta pogleda. Pred seboj je zagledal starejšega gospoda, ki je iskal zdaj tu zdaj tam prostor zase in za svojo spremljevalko.

Spremljevalka je bila Ruta Rožič.

Preudaren natakar je priazno silil očeta in hčer, naj sedeta k mizi, kjer je sedel Dorival.

»Na konec mu dam stotak,« je obljubil na tihem vzradočeni Dorival.

Konzul je bil že na tem, da sede, ko pocuka hči očeta za roko.

»Rada bi sedela blizu godbe,« reče.

Dorival se je jezil.

Konzul, njegova hči in natakar so se prerinili prav do godbe, so se pa vrnili in sedli prav blizu Dorivala za mizo, kjer sta sedeli že dve dami, ker so bile pri godbi vse mize zasedene.

Dorival je vriskal. Ruta je sedla na stol, ki je tako stal, da jo je gledal v obraz. Komaj za tri korake so bili narazen. Bil je ves iz sebe. Priložnost mora izrabiti. Predstaviti se mora konzulu, zgovoriti se na Potokarja, prav ponižno prositi za dan in uro, kdaj bi se mogel porazgovoriti in pozvedeti o volframu v republikli Costalindi.

Samo tepec ne bodi!

Hotel je počakati, da godba konča. Sveta nebesa, kaj goslač tam gori res re bo nikoli nehal! Dorivala je minevala potrpežljivost. Videl je, da je natakar prinesel konzulu in hčeri čaj in pocolo. Konzul je srkal iz skodelice, gledal nemirno na uro, brž povedal nekaj Ruti in odbrzel po stopnicah, ki so vodile v zgornja nadstropja v hotelu. Sluga je nesel za njim kožuh in klobuk.

»Naaa! Ušel mi je,« si misli Dorival.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Strelci med živali

Velik del živalstva more živeti le od lova in opa. Da si ulove svoje kosilo, uporabljajo živali se svoje organe, zobovje, kremplje itd. So pa živali, ki imajo za to na razpolago celo »strelno« vročje, pasti in podobne pripomočke.

Najbližji primer lovca s pastmi med živalmi nam daje zloglasni volkec, ki je prav za prav ličinka kačjemu pastirju podobne žuželke. Ob končnih in peščenih poteh gradi volkec svojevrstne ovne jame. Ker je preveč neokreten, da bi ulovil svoj plen v teku, si gradi majhne, lijsaste jame, v katerih naj bi njegove žrtve padale. Ze zgraditev takine jame je za komaj centimeter dolgo živalico veliko delo. Najprvo izkoplje krožni jarek, prvi obroč vdolbine, ki se navzdol čedalje bolj zožuje, potem sledijo drugi, čedalje manjši in globlji obroči, z glavo izmetava pesek iz jame. Ko je lijak pripravljen, se ličinka skriva s mogočnimi čeljustmi na dno in preži. Če se prikaže kakšna mravljica ob robu jame, zdrči jo peščena zrna na dno in mravljica pade v jamo. Če ji uspe, da se reši groznih klešč, katerimi jo zagrabi ličinka, vendar ne more uiti. Najpomneje ob robu jame pade nanjo dež peščenih zrn, ki jih je volkec s svojim širokim vratnim štčtom zagnal vanjo. Zopet pade na dno in v drugič se kleščam ne iztrga več.

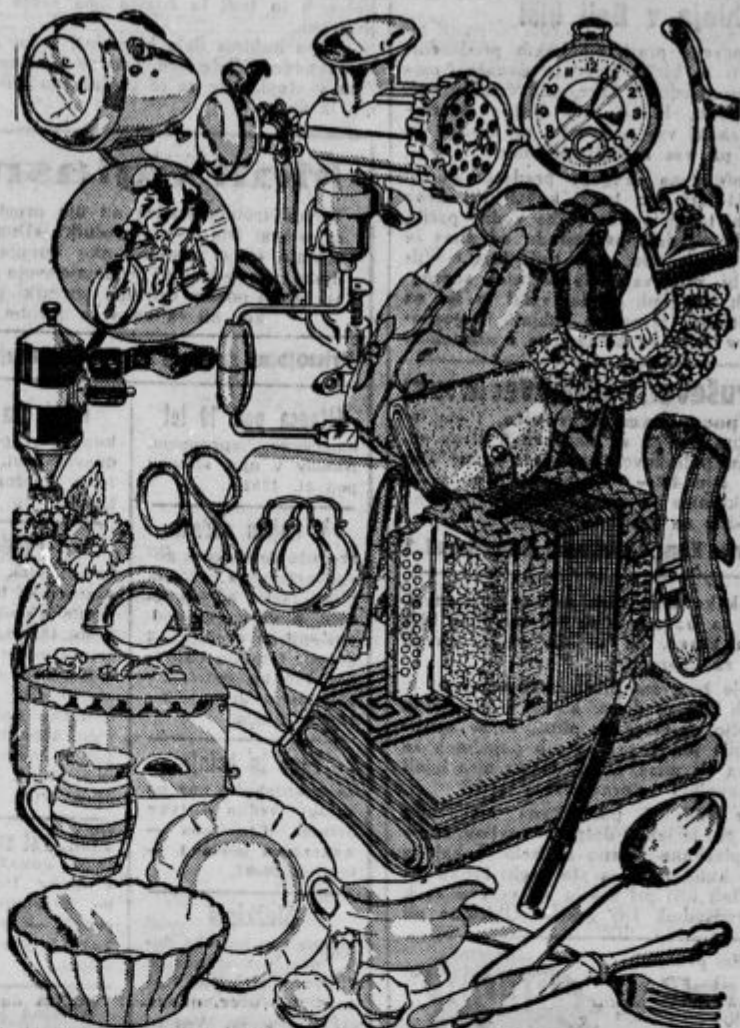
Tudi med ribami je vrsta, ki na razne žuželke po vseh pravih strelja. Kot izstrelke uporabljajo te ribe vodne kaplje, ki jih zaženejo z veliko silo in čudovito točnostjo proti plenu. Te ribe živijo samo v rekah in nizkem obmorskem vodovju Znanje Indije, Indokine, severne Avstralije in Polinezije. Med vodnimi rastlinami skrite prežijo negebnost na svoje žrtve. Kaplje, ki jih izstrelijo vanje, žrtve omamijo, da padejo v vodo in tu jih ribe potrejejo. Vodo izstreljujejo razbojnice skozi priprti gobec. Le redkokdaj se zgodi, da bi ne za dela cilja. Kitajci in tudi Evropci, ki živijo v teh krajih, držijo te ribe v svojih akvarijih in se zabavajo z njimi na ta način, da jim molijo žuželke na palčicah. Dostikrat pa se pri tem zgodi, da ustrelijo riba namesto v žuželko v oči opazovalca. Škode ni imel od tega seveda še nihče...

Tudi za obrambo proti sovražnikom uporabljajo nekatere živali streljanje. Naj zaključimo ta članek s primerom gosenic nekega gozdnega škodljivca. Te gosenice imajo nevarne sovražnike v nekkih osah, ki polagajo svoja jajčeca v ličinke in gosenice drugih žuželk in zaradi poznejše gosenice dobesedno znotraj iztre Toda gosenica pozna to osu in neredko se zgodi, da se ob njenem prihodu dvigne ter izprazni vanjo svoj želodec. Osa pobežne in gosenica je vsaj za trenutek rešena.

Svarilni znaki v živalskem svetu

Živali, ki živijo v družbah, so si razvile najrazličnejše metode, da druga drugo v primeru nevarnosti posvarijo. Če se bližamo lisčiji jami, pred katero se igrajo mladiči, in nas starka za-voha, zaslišimo votle zvoke kakor udarce na

majhen boben. Lisica je udarila z zadnjo nogo dvakrat po trdih tleh in že so mladiči izginili na varno.

**NAJVEČJA DOMAČA
TRGOVSKA HIŠA
V JUGOSLAVIJI**
ZAH: EVAJTE TAKOJ NAJ-
NOVJIŠI CENIK!

Sternceki
CELJE 57

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6
v lastni palači nasproti hotela »Unlon«

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše
Nove in stare vloge,
ki so v celoti vsak
čas izplačljive

obrestuje po **4%** proti odpovedi po **5%**

Podobno »svarilno službo« poznajo bobri. Čim zasliši nevarnost, udari eden izmed starih samcev s ploskim repom po vodi in ta glas, ki se daleč širi, pripravi ostale živali do tega, da se takoj potopijo in poskrijejo v svoje trdne podvodne zgradbe.

Azijski divji konji, ki se pasejo v velikih čredah, si postavljajo isto tako stražo. Te straže ne premoti niti najbolj sočna trava, da bi pozabila na svojo nalogo, temveč gleda neprenehoma pozorno na vse strani in če se pokaže kakšna nevarnost, se oglasi s kratkim udarjanjem. Opice so bolj poredkoma tako previdne, vendar pa potujejo južnoafriške opice vedno s prednjo stražo, ki glavno čredo s hripavim lajanjem opozori, naj se ustavi, če nekaj ni v redu.

Važno odkritje

Dva kemika, begunca iz Nemčije, ki delujeta na univerzi v Kolumbiji, sta odkrila nekaj jako pomembnega. Odkrila sta rudnino, ki sta ji dala ime »U 235« in ki en sam funt te rudnine ustreza energiji 5 milijonov funtov premoga ali 3 milijonov funtov petroleja. Če pride »U 235« v stik z vodo, se takoj razvije para, in en kos te rudnine, ki tehta 5–10 funtov, mora oskrbovati parnik ali podmornico z energijo za vso pot krog sveta. To gorljivo rudnino je najti v Angliji, v Belgijskem Kongu, v Kanadi, v Koloradu in tudi v Nemčiji, če so tozadevni podatki resnični, ki so objavljeni v »Physical Review«, ki je eden najvažnejših strokovnih listov. To odkritje bo brez dvoma pomenilo velikansko spremembo za vsa vozila na paro.

